

Koppenhága. — Egy dán lap berlini tudósítója szerint az összes Német-Lengyelországban élő zsidókat kötelezték, hogy sárgaszínű Dávid-csillagos karszalagot hordjanak. Ugyanazon rendelet előírja, hogy egyetlen lengyelországi zsidó sem rendelkezhet a bankokban kétezzer zlotinál nagyobb folyószámlával. Az ennél nagyobb összeget a hatóságok az állam javára elkobozzák. Szabályozták a zsidók bankügyleteinek nagyságát is és megtiltották, hogy zsidók hetenként 250 zlotinál nagyobb összegeket vehessenek fel a bankokból.

London. — A napokban tették közzé a németek által megtorpedózott Athenia gőzös áldozatainak névsorát, akik között több zsidó van. Az életüket vesztett zsidó menekültek között van Henri Braunschweiger 33 éves ügyvéd, Hildegard Ehrlich 16 éves, Ana Gach 13 éves, Lote Künstlich fiatal leányok, a 35 éves Arthur Lurie, a 27 éves A. Socher és Edith Lusztig, a 32 éves Felice Springs, a 13 éves F. Stedland, a 7 éves Rebeka Stedland. Az angol áldozatok között van a 31 éves Sera Godman zsidó nő is.

Amsterdam. — Egész Hollandiában nagy felháborodás uralkodik még most is a 8300 tonnás Simon Bolivar holland utasszállító gőzös katasztrófája miatt, amely mint ismeretes, német aknára futott. A hajón tartózkodó 400 utas között, mint utólag jelentik, számos németországi zsidó menekült is tartózkodott, akik Chilebe és más délamerikai országokba akartak kivándorolni. A Simon Bolivar 85 áldozata között így tehát több zsidó menekült is van, részben gyermekek, de a megmenekült zsidó menekültek is elvesztették minden vagyonukat a katasztrófa alkalmával.

Chicago. — Az amerikai Mizrahi rendkívül konferenciát tartott Chicagóban. A konferencia kilátványi szövegét meg most is a 8300 tonnás Simon Bolivar holland utasszállító gőzös katasztrófája miatt, amely mint ismeretes, német aknára futott. A hajón tartózkodó 400 utas között, mint utólag jelentik, számos németországi zsidó menekült is tartózkodott, akik Chilebe és más délamerikai országokba akartak kivándorolni. A Simon Bolivar 85 áldozata között így tehát több zsidó menekült is van, részben gyermekek, de a megmenekült zsidó menekültek is elvesztették minden vagyonukat a katasztrófa alkalmával.

Tel-Aviv. — Négy kis hajón, közöttük egy motorcsónakon öt-ház zsidó és nemzsidó szállt partra Tel-Avivban. A hatóságok mindannyiukat őrizetbe vették és a saraftól távolba internálták őket. A bevándorlók nagyrésze Bulgáriából származik.

Bucuresti. — A Zsidó Világkongresszus genfi irodájának megbízásából Bucurestibe érkezett A. Reiss mérnök, a varsói Palesztina Hivatal volt elnöke, hogy kivizsgálja a lengyelországi menekültek helyzetét és módot keressen azoknak főleg Palesztinába való kivándoroltatására. Reiss mérnököt a Zsidó Világkongresszus elnökének, dr. Nachum Goldmannak ajánlása útján kihallgatáson fogadta Grigore Gafencu külügyminiszter, akivel meg tárgyalta a menekültek romániai helyzetét, míg a lemondott közrendészeti miniszterrel, G. Marinescu tábornokkal az emigrációs tartózkodásának módjait beszélte meg. A román kormány a kérdéssel szemben határozott jóindulatot tanúsít.

Róma. — Az olasz hitközségek szövetségének nemrégiben elhalasztott elnöke, Frederico Jarach helyébe dr. Dante Almanni választották meg. Az új elnök a zsidó törvény életbe lépésétől kezdve öt olasz tartomány prefektusa volt, közöttük Nápoly tartományé is. Almanni dr. Olaszország egyik legnépesebb zsidó családjának sarja. Családjá még a spanyol inkvizíció idejében telepedett meg Olaszországban. Az új elnök hatvanöt éves. 1932 és 1936 között Almanni dr. a pénzügyminiszterium államtitkára volt. A Marcia su Roma ideje óta tagja volt a faszio pártnak.

Stockholm. — Névtelen északurópai adományozó-nő öt ezer font értékű kövénnyel adományozott a Keren Kajemelnak, a zsidó nemzeti felújításért alapnak. Palesztinai látogatása alkalmával ugyanez az adományozó néhány évvel ezelőtt szintén öt ezer fontot ajánlkozott a Zsidó Nemzeti Alapnak.

— CHANUKA SZOMBATJA — A NAGYVÁRADAI ZSIDÓKÓRHÁZ SZOMBATJA. Egész Erdélyben élénk visszhangot és mély benyomást keltett a nagyváradi Zsidókórház fenntartó testületének felhívása Erdély zsidó hitközségeihez, amelyben ennek a nagymultu, emberszeretettel szentelt kiváló intézmény részére kért áldozatkész pártfogást. Mint az előjelek mutatják, ennek a kérésnek Erdély minden hitközsége területi elhelyezkedésre való tekintet nélkül a legnagyobb készséggel eleget fog tenni. Mindennél megtörténtek az előkészületek arra, hogy a Chanuka szombatja a zsidó templomokban és imaházakban minél imponzánsabban tanúságtételt jelentsen aránnyal, hogy Erdély zsidósága megértette a nagyváradi Zsidókórház felhívását és elismerésének jeleitől le fogja róni zsidó kötelességét ezzel az oly nagymultu és nagyjelentőségű intézménnyel szemben.

— 6286 IPARENGEDELTY VONTAK EL A FELVIDÉKI ZSIDOKTÓL. (Budapest.) Telegi Pál gróf miniszterelnök beszédét mondott és ennek során kitért a felvidéki és ruszinszkói zsidóság kérdésére is. A Felvidéket — mondotta — az iparengedélyek kérdését véglegesen elintézték. 34.179 iparengedély közül 10.768 volt zsidóké, és ezek közül 6286 iparengedély megvonását javasolták. Ezzel az eredeti 30 százalékról 16 százalékra csökkent a zsidók arányszáma. Kárpátalja kérdésével foglalkozva, kijelentette azután Telegy, hogy ott az egész kereskedelem majdnem tisztán zsidókézésben van és a lakosság nagyrésze erősen függő helyzetbe került zsidó kereskedőtől. A kormány próbál ezen a helyzeten segíteni, de az italmérségi jog, trafikjog ügyében nehézségek vannak, mert nagyon sok község van, ahol sehogyan sem lehet más kereskedőt találni, mint zsidót, sőt ez fennáll sokhelyütt még a falusi kovácsokra is.

— Meghalt az újfelhértói főrabbi. Sulyos csapás érte a magyarországi ortodox zsidóságot Rosenbergsz. Saul újfelhértói főrabbinak 75 éves korában bekövetkezett halálával. A zsidóság egyik büszkesége volt az elhunyt főrabbi, aki nagy tudós volt és a történelmi tradíciója Újfelhértónak 41 éven keresztül volt szellemi vezetője. Haláláig nagy részvétet keltett mindenütt, ahol a nagytudású, mélyszépséggel vallásos főrabbi ismerték, tisztelték és szerették. Több helyen hívei nevével imaházakat neveztek el. Olyan éles judiciuma volt, hogy még külföldön is igénybevételek nagy és komplikált peres ügyekben. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja, közöttük Rosenbergsz. Salomon, a nagyváradi ort. hitközség előljárója is.

— Eljegyzés. — Weisz Jakab leányt, Szerénát (Pir) eljegyezte Rosenfeld Emláné (Szászrégen). — Minden külön értesítés helyett.

— A kolozsvári Poel Hadati Hamizsachi szervezet jól sikerült estélyt rendezett szombaton. Dávid Áron, a szervezet elnöke üdvözölte a megjelent vendégeket, ismertette a tényszerűt Melave-Maika estélyek tradicionális jellegét. Nussbaum Mihály a heti szidrából idézve, a lesvéi együttműködés fontosságát hangsúlyozta. Dr. Heller József a zsidó közintézmények jelentőségével foglalkozik. Dr. Pistiner Avram, Rosenzweig Emanuel és Mandel Jenő nagy tetszéssel fogadták beszédét után, Albert Nándor zárta be a szépen sikerült estélyt.

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-D-R

A HAZIORVOS

Nagy Frigyes, a szellemességét kedvelő nagy uralkodó, tudvalevőleg barátától ószinteséget kívánt. Ő maga is szívesen tréfálkozott, ha fő kedve volt. Egyszer, ilyen hangulatában, zsidó háziorszával cseplődött.

— Vallja be, kedves doktorom, hány embert küldött a mávillásra, amióta a mesterséget üzt? — kérdezte főle nevére.

— Az orvos mosolyogva hajtotta meg magát uralkodója előtt és merészen válaszolta:

— Sire, körülbelül háromszázezerrel kevesebbet, mint felséged.

CROWWELL ÜNNEPLÉSE

A nagy, főleg totális államok vezetői és politikusaival jól ismerik a főmegléletét és bizony nem sokra becsülik a főmeg véleményét, amellyel jól tudják, mit ér. Iskolapédagógia ennek az eset, amikor Crowwell, a nagy angol államférfi diadalmenetében vonult végig London utcáin. Tisztelettel felvezették, hogy népszavazásra töltsék, milyen iratokat nagy főmeg verődött össze az ő ünneplésére, mire Crowwell lenézve levintette:

— Ugyan kérem — mondta, — pontosan ennyit, vagy még többen lennének jelen, ha történetesen a — vezzőhelyre vinnének...

ÖNVELEM

Egyik falu szövetkezeti igazgatója valamelyik nap beállított Kleinhez, az egyetlen zsidó vezérkereskedésbe és azt mondta:

— Nézze szomszéd, maga már megtért a nyugalomra, adunk magának készsázezer lelt, csukja be az üzletét és ne csináljon konkurenciát a szövetkezőnknek.

— Szó sincs róla, — felelte röviden a sarokba szorított zsidó szatócs.

— Ugy? Hát ha nem csak be így, majd becsuknásként!

— Az igazgató dühösen elrohant és a szövetkezőt máman készsázezer lelt írta ki a kávé árát. A zsidócska is... A szövetkező lement 160, majd 1.0 leltre, de hirtorosan is!

Egyik nap, mikor a kávé ára már 50 lelt volt, a szövetkezőt igazgatója meint felkereste a zsidósékat.

— Nézze Klein ur, — mondta neki — maga mindent rá fogja fizetni erre a háborúskodásra.

— Nem biztos — felelte Klein.

— De biztos! Mi nagy tükélel dolgozunk, a liuk a harcot, de maga az ötven lelté kévéra kilöknéket legalább métegyezerennyit fizet rá.

— Dehogyné fizetek rá, — hunyorgatott Klein — hiszen én is magunkól veszem.

DÁLESZ

Két kereskedő találkozik az utcán. Az egyik nemrég még nagyon gazdag ember volt, de hát a nehéz idők őt sem kímélték meg. A másik mekkért tőle:

— Na mi az, barátom, az idén nem ment Pösztynébe?

— Nem. Minék? Itt van az a kitűnő Félix fürdői forrás, minék kell egy erdélyi embernek Pösztynébe menni?

— Az igaz. Na és a felesége és a kedves leányai az idén nem mentek a Lidőre?

— Nem. Minék? Itt van ez a remek városi strandfürdő, a váradiaknak igazán nem kell a Lidőre menni.

— Persze, persze. Na és a kisfia, aki minden évben Svájcba szokott menni, az idén nem ment Svájcba?

— Nem. A kisfiám elment a cserkészekkel két hétre táborozni, én mondom magának, az egészségesebb, mint Svác.

— Hovné, hovné — rázza a másik helyeslőleg a fejét, azidén csak úgy maga cő mondja:

— Eigenümlich, was für e Gewüre der Dales hat.

KÖRÜLBELŐL

A fuksarszáról híres családnál vendégek vannak ebédre. Ebéd után egyik vendég mekkért a másiktól:

— Te itólikitál?

— Körülbéltél.

— Hogy hogy körülbelül?

— Na, még meg tudnék enni két szelet teriált, egy főt lusi és egy sültet.

MI AZ A TEKINTÉLY?

Liebrnő veszekszik az úrszáll: — Majd meámutatom én, ki parancsol ebben a házában.

— E kunszt — mondja Lieber — azt mutat meg, hogy ki enádélmekedik?

ORVOSOK EGYMÁS KÖZÖTT

Dr. Mark: Tudja kolléga ur, el kell önnök va'amit mondanom. Olyan dolg történt ma úrsávi velem, amilyen még nem történt, amióta csak orvosi gyakorlatot folytatok.

Dr. Kun: Nono, kedves kollégám, talán sikerült valamelyik betegét meggyógyítania?

NEPUNK

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor

REVISTA EVREIASCĂ

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Zsidó milliók könyörögnek bebocsájtást és

A KAPU BEZÁRUL

Lapunk más helyén megemlékezünk arról, hogy a számított és angolok által mostanig üldözött főmúlti „békülékeny” hurokat penget. Ez az angol-arab „jóviszony” sajnos semmiképpen sem alakult ki másképpen, minthogy a zsidók bőrére al-huszna és ha megegyeznek — mi leszünk az áldozat.

Nem véletlen, hogy a „mi” szót irtuk tettebb és nem a palesztinai jisuvt. Ez a „mi” szó alatt értendő Kelet- és Közép-európa zsidóságának az a tekintélyes hányada, amely boldog örömmel indult a Palesztina felé, ha erre mód adódna a németországi és más kormányok által és ami még talán fontosabb, ha a palesztinai angol kormányzat erre lehetőséget nyújtana.

A palesztinai értesülések szerint — sajnos — a zsidó bevándorlás leállt. Azok a bizonyos „kapuk” újra lezárultak, csak egyes apró kis „nyílások”-on keresztül történnek szivárgások, ami nem méltó ahhoz a rettentő történelmi erőt és nemzedékre kiható nyomáshoz, amely alatt Kelet-európa zsidósága szenved. Milliók akarnak menni és aig százezrek jutnak be. Az angolok a háború következtében most még talán szorosabban kapcsolatot akarnak teremteni az arab országok és a brit kormányok között, mint amilyen eddig volt. Ez az ő szempontjuktól érthető is. Elvégre, amikor egy olyan gízási harcot folytatnak, nem lehetnek tekintettel olyan érdekekre, amelyek csak másodsorban jöhetnek tekintetbe. Viszont ezek az „érdekek” zsidó tizezrek, esetleg százezrek pusztá életét menthetik meg. Mert Palesztina ma már nem azt jelenti, amit évtizedekkel ezelőtt. Amikor megkezdődött a cionista mozgalom, akkor inkább egy amolyan „csakazértis” elgondolás volt.

Miért ne legyen nekünk zsidóknak is egy országunk? Ahol szuverén urak lehetünk? Ahol kiélhetjük állami létünk minden attribútumát?

De az az elgondolás már a múlté. Ma már egészen másképpen formulázódik meg a kérdés, meg a felelet is.

A kérdés? Ha Európában olyan pártatlan eréllyel és sokhelyütt kegyetlenséggel üldözik a zsidóságot, miért ne hajtassa le fejét nyugodtan valahol az a szerencsétlen, kifosztott és mindenben — még az emberi humanizmusban is — csatlakozott zsidó?

A felelet: melyik ország legyen az? Melyikhez van történelmi jogunk? Melyik az, amelyikben máris 33 százalék az arányszámunk? Ahol már kulturintézményeink, gazdasági alapjaink vannak és ahova minden zsidót szíve-vágya húzza? Ez Palesztina! Csakis ez lehet. Elvégre ott egyetlen népet sem kell elnyomni, hiszen

az arabok nacionalizmusa, mesterségesen szított. A kérdés és felelet után azt lehetne következtetni, ide nem kell tehát egyéb, mint pénz és — hajók. Ha objektívek akarunk lenni, megállapíthatjuk azt is, hogy a pénz sem hiányzik, mert egy nagyszabású emigrációhoz adna a nyugati és amerikai zsidóság pénzt is. Még kikötők is volnának, meg hajók is.

Mi hiányzik tehát? Az angolok jóakarata. Minden tiszteletünk az övék és ha valaki kívánja győzelmeiket, akkor a világ zsidósága valóban szívből imádkozhat érte. Mert ha legyőzik a rossz szelímet, ezzel a Közép- és Kelet-európai zsidóságnak sem kell egyik napról a másikra szedni a sátorlaját és ész nélkül rohanni a tengerpartokhoz, hogy elmeneküljenek innen. Akkor még majd rendszeresen és jól megválogatva a zsidó telepítés tovább. De sajnos, nem érezzük ezt a minden vonalon észlelhető angol jóindulatot: a palesztinai település engedélyezése terén. Az angolok tárgyalnak a főmúltival és egyezkednek az arabokkal.

Minden szívtájalom nélkül első leendő-jükke lesz a „kapu bezárás”. Elzárni a lehetőséget, nem engedni partraszállani, illetőleg újabb certifikátok kiadását lehetetlené tenni. Itt nem lehet kiugrás a háború. Mert akárhogy is nézzük, a palesztinai kolonizáció a legközelebbi időben, főleg — ha kétségelenné válik a Földközi tenger semlegesége, akkor a bevándorlás tovább folyhat. Nem hinnénk, hogy akadna olyan zsidóüldöző kormány, amely ne

A szovjet válasza után

Sulyos helyzetbe került a Népszövetség

Genf. — A Népszövetség ülészakára összegyűlt delegátusok körében nem kellett nagyobb meglepetést Molotov válasza, amely a szovjet részéről elutasította a békeközvetítést és azaz indokolja állástoglalását, hogy a tárgyalóasztalnál jelen vannak a finn és lengyel képviselők, akiknek államaival hadállapotban levőnek tekintti magát. Ugyátszik, hogy a szovjet nem akar többé résztvenni a Népszövetség ülésén és ezzel az utolsó nemzetközi fórum is csődöt mondott, amely lehetővé tette volna a béke helyreállítását. A világ zsidósága ebből megdöbbenően észlelheti, hogy a genfi népek aeropajja elvesztette minden befolyását és nem számíthat többé arra, hogy bármely sérelmét is orvosolhassa Genf.

engedné meg, hogy zsidó tiz, esetleg száz-ezrek elvándoroljanak.

Mintha guny volna, amelyet a sors a zsidókkal szemben elkövet, hogy míg bármilyen nem-zsidóvallású egyén akadálytalanul bevándorolhat a szentföldre, addig a zsidók előtt bezárulnak a bevándorlási lehetőségek. Talán azért, mert nem tehetjük meg azt, hogy kikeresztelkedjék az, aki a zsidók országába akar jutni? Ilyen kegyetlen grimasz mégsem követhet el a sors velünk szemben? Mint keresztény mehet be százezer ember is, de még buddha vallású kínai, vagy lévis imádó arikai benszült is, csak zsidó nem mehet — Erec Jiszraelebe.

A világ zsidóságának még a mai kegyetlenül zűravaros és sulyos időkben elsőrendű kötelessége, hogy követelje a palesztinai kapuk kitarását, újabb certifikátok tizezreinek kiadását, mert a pattanásig leszűlt idegeket csak ez nyugtatná meg. Még akkor is, ha a háború tovább folyik. Még akkor is, ha az arabok azt szeretnék, hogy zárljanak be a kapuk. A palesztinai országépítés csődje is úgy kerülhető el gazdasági léten, ha mindig új és új emberanyagot szaporodik. Nekünk bizonni kell abban, hogy nem áncsolják el erre vonatkozó törekvéseinket és az angolok jó barátoknak fognak bizonyulni. Mégha egyszer halk nem-et is kell mondani az araboknak. Elvégre „mi is” tudunk hasznosított polgárokká lenni. Kérdezzék meg Hore Belisát, a hadügyminisztert, meg a zsidó tudósok százait, a zsidó katonák ezreit és tizezreit. Milyen segítőúrsai vagyunk a brit birodalom győzelme kiváltásának. Ezt nem azért tesszük, hogy „jutalmat” kapjunk, de azért nem csupán megérdemeljük, hanem követelhetjük is, hogy bejussunk szabadon és korlátlanul — Palesztina szent földjére!

Paál Jób riportja:

A dalmát tengerpart gyöngyének, Raguzának zsinagógája ötszázéves spanyol eredetű ereklyéket őriz

Dubrovnik, (COPYRIGHT by Jób Paál and „Népünk.” Utánnomás tilos.)

Az a gettó, amelyik itt terpeszkedik előttem, nem muzeumi emlék... Élő valóság. Hiánytalanul megmaradt olyannak, emilyenek megépítették. Szűk sikátor. A közepé lépcsőkké torkollik és fáradtan kapaszkodik fel a hegyoldalra. Se az öblök pálmái, se a végtelen tenger hullámainak azuros ragyogását nem bámulhatja meg innen a vándor. A napsugár is csak vékony csíkjaiban talál utat erre felé. A gettó egyik oldala azonban így is mindig komor és sötét árnyékba zuhan. Egyetlen utcába szorították bele a gettó életét. A régi Dubrovniknak (Raguzának) elegendő volt ez...

Bejáratalánál a szűk sikátorok otromba termésköveken négy nyílást mutogatnak a legszűkebb két ház falán. Kőművesek vésvél faragták ki ezt a négy nyílást Mikor? Bizonyosan a középkor magyafüstölt kormos esztendeiben. E négy nyílás arra szolgál, hogy napnyugtakor kovácsolt vasdorongokat tegyenek bele és a vasdorongokkal szorítsák a sikátor bejáratahoz a kaput, amely éjszakára bezárta a raguzai gettót... Ma már nincsen meg a gettó kanúja. Napoleon dobatta a tengerbe, amikor Raguzának pontot tett Velence historijának utolsó fejezete után. Azóta: nincsen gettó Raguzában, a rektorok városában... L

RAGUZA ZSIDÓ TORTÉNELME.

Mindössze tizenhét zsidó család él Dubrovnikban, ahol valamikor a zsidó családok száma meghaladta a százat. Eltek itt már zsidók az ókorban is, amikor a — pun háborúk idején — a Földközi tenger föniciái telepei egyik napról a másikra zsidó hitközségekké alakultak át. Ennek az időnek nem találni meg nyomait, csak annyit tudunk, hogy amikor a Hispániából és Portugáliából elzavart zsidók hajója horgonyt vetett a raguzai kikötőben, a szabad köztársaság szabad zsidó polgárai adtak menedéket és nyújtották segítő kezüket a menekülteknek.

CSODÁRÓL MESEL AZ OTSZÁZÉVES ZSINAGÓGA LEGREGIBB OKMÁNYA.

Kávét, teát, déligyümölcsöt és konzerveket árul boltjában barátom, Tolentino Emil, a dubrovnikai zsidó hitközségének gondnoka. Hatalmas kulcsesomót huz elő páncélzsekrényéből, amikor megindul velünk a zsinagóga felé. A gettó sikátorában a harmadik ház ez a templom. Kivülről nincsen semmiféle felirata. Sohasem is volt. A kapuja zárva van mindig. Csak istentisztelet idején nyitják ki. Szemben a zsinagógával elkopott táblán mindössze két betű... A Mindentható nevének rövidítése... A zsinagóga faláról azonban még ez a két betű is hiányzik. A ház bejárata olyan, mint a szűk sikátor többi házáé. A földszinten nincsen semmi. Maga a templom a második emeleten

van, az első emeleten a hitközség irodája kapott helyiséget. A falon, üveg alatt érdekes dokumentum lóg.

Megszürkült pergamen két oldalán sorakoznak egymás alatt nevei azoknak a zsidóknak, akik a nagy földrengés napján, 1667 április 7-ikén életüket veszítették. Harminckilencen voltak...

...1667 április hetedik szombati napra esett... Elpusztult egész Raguzának. Mindössze a ferencendi barátok klastroma, a domínikánusok temploma és a zsinagóga maradtak meg épségben... És ezeknek a zsidóknak, akik ezen a napon a templomban imádkoztak — semmi bajuk sem esett... Csak azok estek áldozatul a földrengésnek, akik nem tarolták meg a szombatot...

KATHOLIKUS IZABELLA ORVOSÁNAK HAGYATÉKA.

Keskeny lépcsőn megyünk fel a zsinagógába. Széles oszlopok és faragott kandelaberek vannak a templomban és az emelet magasságában sok szaladnak körben.

A fal mellett áll a frigyszekrény, rajta hatalmas szöveg. Széles, vörös csik huzódik meg a szélén, belül két bárony ragyog misztikusan. Arany rojtok szegélyezik a szöveget és a himzés pompás gazdagsága szinte elkápráztat. A közepére arany virágtartót himezek valamelyik apácaakolostor kedves nővérei és ebből szaladnak ki — arannyal himzelten — a virágok, amelyek beragyogják az egész szöveget.

— Ez a mi kincsünk, — mondja Tolentino Emil — Katholikus Izabella szönyege.

Hogyan került ide? — Zsinagógánk már nagyon öreg, — válaszol. — Mennyi idős? Nem tudjuk. Egyedül az bizonyos, hogy az örökmécses, amely szakadatlanul pislákol felettünk, már égett 1408-ban is. Ugyanezen a helyen... Ebből az esztendőből való legrégebb okmányunk is, amelyben megengedi a raguzai rektor, hogy „továbbra is abban a tempiomban imádkozzanak a zsidók, amelyben imádkoztak.” Tudjuk, hogy az inkvizíció maglyái Hispániában 1360-ban csaptak fel először és ebben az évben már menekültek ide a zsidók...

— A mi családunk 1492-ben telepedett itt meg és ettől az időtől kezdve megszakítás nélkül mindig egy Tolentino volt a templom gondnoka. A szicíliai Tolentínóból jött a család és innen van a nevünk is. Legrégebb ősrólunk, akiről tudunk, Abrahamnak hívták. Orvos volt. Nagytudású férfi. Hires csillagász és matematikus. Ő volt az orvos a Aragóniai Fülöp hitvesének, Katholikus Izabellának és amikor a zsidókat elűzték Spanyolországból, Abrahamot maga a királyné kérte, hogy maradjon. De nem maradt. Azt mondta: „Ahova az én véreim mennek, oda megyek én is.” A királyné ekkor bevezette

öt a királyi palota keleti szalonjába és leakasztotta a falra a legszebb szönyeget. Ennek a szönyegnek szakasztott mása ma is meg van a madridi királyi palotában. Ugyanolyan, mint ez. Husz évvel ezelőtt én magam is láttam ott a szönyeget...

— Ezt mondta a királyné: „Vidd el ezt magaddal Abraham és ha ivadskád majd egyszer hazajönnék, hozd meg magukkal biznyságul vissza a szönyeget. Spanyolország tudni fogja ebből, hogy te büszges emberem voltál nekem, Abraham...” Így került ide ez a szöveg, itt van 1492 óta és minden évben csak háromszor: ücszlendőkör, az engesztelés ünnepe és üdvössége a király születése napján, meg aztán előkelő vendég látogatása alkalmával kerül a frigyszekrényre... Ott volt ez akkor is, amikor Napoleon bevonult ide és tengerbe hányta a gettó kaput... És látta e szönyeget a velencei dózsát éppen ugy, mint I. Ferencet, az osztrák császárt...

...Komor félhomály borul a csillózó szönyegre... Körben sötétlen meredek felénk a rácsok, mögöttük imádkoztak egykoron az asszonyok, akiknek arát férfiszem nem láthatta. E rácsok mögött keskeny és szűk páholyok húzódnak meg és e páholyok egyikébe háloszabáttól léphet be a szomszédos házból Tolentino Emii matróna édesanyja...

AZ INKVIZÍCIÓ KORÁNAK EREKLYEI KÖZÖTT.

Tolentino Emil kinyitja a padok alatt elhúzódó szekrényeket és egyik frigyszekrénytakarót a másik után rakja ki elének. Sehol nem látot pompa, egy gazdag ország, gazdag, vagyonos népének áldozatkészsége beszél a csodálatos műremekekről. Arany és ezüst töbződnek fantasztikus színű selymeken, nehéz báronyok. Lehelet vékony fonalak szaladnak keleti ornamentikával. Elképzeltelentlen fantáziájú alakok kelnek életre előttünk, figurái a kornak és a világnak, amelyben készültek. Egyik szönyeg a másik után ejt bámulata... Még tejedelmek ajándékozta miszeruhákban se láttam olyan mértetelen művészetet és kincset, mint itt, a dubrovnikai zsinagóga frigyszekrénytakarói között...

És valamennyi az inkvizíciók idejéből jutott el ide...

Szakasztott úgy, mint a tórák, a törádszek, tórákoronák, Irásmutatók, amikkel tele vannak a szekrények.

Pedig: Napoleon nyolcvankét kiló aranyat vitt el innen — mondja szomorúan Tolentino Emil... Ezek az ékszerék is Spanyolországból kerültek ide. E templomban ma is minden családnak külön tórája van és minden tórának lucatni a „ruhája.” Kiállításba való valamennyi. Akad közöttük olyan is, amit velencei és sztambuli zsidók ajándékoztak a raguzai hitközségnek. Ezüstből és aranyból kovácsolták a koronákat, a vékony pálcikák, amelyekkel szombatunkint a heti szakaszokat mutogatják: az ötvösművészet remekei.

Megkérem kísérőmet: oltsa el pár percre a villanykörtét...

Nincsen más világosság a zsinagógában, csak az örökmécs pislákoló világa és az arany napsugár, amely alig talál magának utat a gettó sikátorában...

Fehér galambok szállnak az ablakpárkányra és megkocogtatják csőrükkel az ólomkerethe szorított üveget... Valahol messze egy gőzhajó szirénája szól, hosszán, elnyújtottan...

A karcu ezüsttartókba szorított gyertyák fehérsége kísérteties és szemben velem a tizparancsolt örökéletű betűi figyelmeztetnek arra, hogy minden földi igazság és minden szeretet ezközből a betűkből árad széjjel a világon...

A finn nép élet-halál harca

Már-már azt hittük, hogy cinikusak vagyunk és bennünket semmisen tud meghalni. Különösen nem halhat meg valamilyen történelmi esemény. Még egyenlő tragédiák — talán, — de a népek sorsa nem lehet megható.

Igen, úgy hittük eddig, de most századunk kulturájának nagyobb dicsőségére mégis meg kell haloznunk, amikor olvassuk, hogy egy cég négy millió népszembeszállt a 100 millió kolossussal. Megható és imponáló. Elvégre nem egyszerűen felek állanak egymással szemben, az egyik olyan, mint Illyévy Mátyi, a másik meg a mondabeli Gólláh. Csodás előszó és a szabadságnak valami fantasztikus szerelése kell ahhoz, hogy egy nép így tudjon küzdeni és közben jalkáltását hallalja a világ többi népeiköz. Segítség, mert agyonnyom a túlerő. Elgondolni is hátborzongató, hogy 100 millió ember megtámadjon négy milliót. Ne kritizáljuk az oroszokat. Ne kritizáljuk, mert talán „elirjuk” magunkat és világegyetemünk ellenőreitünk nagyra kellene haragoloznunk. Meg azt is, hogy az életben eddig úgy tudtuk, hogy bírhóbbolokok nem vernek meg hároméves gyermekeket. Már pedig itt valami olvasni lehet. Nekünk egy újságunk. Az életünk egy kis kecskének. Vagy ahogy a finn hitközségvezető mondotta: a nehézsúlyú katonát a nehézsúlyú támadta meg. Akárhogy is vesszük, mért a világtól megható már csak azért is, mert a „népi szabadságharc” annyit hozott össze a történelmi könyvek. hogy már azt kihittük, hogy van népi szabadságharc, van halálisan igaz szabadságszerelés. Észre kell venni, hogy ez meg a másik oldalon az emberi... ne de haragjuk. Hátba lökésnek már csodát? És ha nem is tudnak győzni a finnek, de

Leitner Zoltán:

Hajnali támadás a 176-ik magaslaton

Az 176-os magaslati ponton, két kilométernyire a Siegfried vonal előtt beústa magát a francia őrszár. Egy a hadnagy vezetésével helyezkedtek el az első vonalon, a Cote 176-on, amint azt a katonai térképek mutatják. Parancsuk az ellenség megfigyelése volt és ennél jelenteni kellett mindezt, amit észleltek. A fronton napok óta teljes csend uralkodott. A két többi híds hadsereg farszuszemet nézett egymással. Gaston Dupont, az őrszár alhadnagya, párisi fiátskamber volt, azok közül az igazi franciák közül, akik mindig kedvesek és könnyedén állják meg helyüket az élet legsúlyosabb percében is. Dupont nem szerette a háborút, ahogy az kultúremberként természetes is, de amikor menni kellett a francia föld védelmére, egy pillanattal sem gondolkodott azon, hogy ez másképp is lehetne...

Alig két hete hagyta ott a párisi egyik gimnáziumot, amelynek tanára volt és felöltötte a zölde-szürke francia uniformist. Nem pózolt, de nem énekelte hísi indulókat sem. Mint igazi férfi viselkedett, azt eleget tesz esküjének százszázalékosan. Az őrszár többi tagjai nagyrészt munkások voltak. Fürtelen, tájképzett francia munkások, akik tudják, mi a felegetem, tudják, hogy mivel tartoznak hazájuknak és

negyven órágán fizetett meg az oroszokkal ezt a kegyetlen kalandot.

Rooseweltné és a Bné Brith

Csaknem az örültséggel határos, amit arról a bizonyos zsidó nemzetköziségekről összefirkáltak és összehazudtak az antiszemita sajtóban és gyűléseken. De ezzel is úgy vagyunk, mint a zsidó sors egyéb bajával. Akármennyire is bizonyítjuk és esküdözünk, amugysem hisznek nekünk. Viszont valóban van egy Bné Brit szervezet, amely annyiban „titkos”, hogy a jótékonytárgy rendszerint felekezeti és faj különbség nélkül, titokban gyakorolja. És amellet számos zsidó közösségi megmozdulásnak inspirálója. Ez a párhelyintézmény körülbelül száz éve áll fenn és a legerősebb az Egyesült Államokban. Voltak elég tekintélyes páholyok Németországban és Ausztriában is, de ezt a nemzeti szocialista mozgalom feloszlatta és elkönfikkálta vagyonukat. Lengyelországban is feloszlatta egy-két évvel ezelőtt az akkori lengyel kormány, mert azt hitte, hogy... Altalában Keleteurópában és Középeurópában ezek a páholyok megszűntek.

Viszont Amerikában jobban virulnak, mint valaha, de szükség is van működésükhöz, mert soha ennyi nyomor nem kellett istápolni, mint most kell, ebben a háborús. Turcsa és önmagát sorvasztó Európában. De ott értékelik és munkáját. Példa erre az a beszéd, amelyet Eleanor Roosevelt, az U.S.A. elnöknének felesége tartott a napokban. Az Argo-páholy nő-komitájának tagjai előtt tartotta ezt a beszédet és a következőket mondta:

— A komitá humanitárius munkája sokaknak példaadó lehet, mert a munka mindenkinek szól, faji és vallási különbözőség nélkül. Sokan közülünk mélyen megrendülnek, amikor halljuk, hogy más népeknek milyen borzalmas események járszodnak le. Nem is értjük, hogyan lehet ezt a civilizációt összezegeznünk.

Rooseweltné különben állandó cikkírója a nagy amerikai lapoknak és amikor egy cikk megjelenik, az összes amerikai lapok szöszent átveszik, hogy leközzöljék. Veleményét tisztelik és személyét nagyon szeretik az Egyesült Államok milliói. Mindig megértő és humánus, a zsidó ügyekkel kapcsolatosan is.

Leitner Zoltán:

Hajnali támadás a 176-ik magaslaton

azt is érezték tisztán, hogy az emberiség szabadságáért küzdenek. A kis csapatnak volt egy tagja, aki nem hordotta magát a francia jellegzetességet. Ez Alfréd Rosen volt, az elzászi fiú, aki érzelmében nem állt a többi mögött, bár szülei még a német uralom alatt élő Elzásznak polgárai voltak és Alfréd még gyermekkorában sokat halott otthon a régi időkben, amikor még a németek voltak az urak Elzászban.

Csendben beszélgettek a fiúk a kőpírt fedezékben. Tudták, hogy éleik minden pillanatban veszélyben van, hiszen nem kell sok, csak néhány kézigépnél, egy-egy géplegyver, amint pántázza a terepet, vagy srappnel-lövedék, mely ha belövi a terepet, egyikükön sem kerül többé éve haza. Halkan folyt a tereferé. Párisi történelmekkel ügyeköztek elbeszélgetni az idő unalmát és helyzetük komolyságát ezzel akarták megkönnyíteni. Franciás könnyedséggel s kották egyik úsmáról a másikra. Előbb még pajzán históriákat meséltek el a párisi északról, majd a volt népfőnri kormány híbát és előnyit taglalták. Mi lett volna, ha Blum Blum más képen frányította volna az ügyeket és ha a szocialis társadalmi kiépítés tovább folyt?... Alfréd Rosen nem szólt bele a vitába. Hallgatott. Gondolat otthon járta. Nem volt már egészen fiatal és a strassburgi Foch marszállól elnevezett téren földmész szabadsága volt. Olyan egészen finom szabadság, ahova a legelőkelőbb strassburgi polgárok jártak. Ő maga éppen kétszer is elutazott Londonba, hogy a vezetőnek a „latet” témában egymagam induljak elkeredtet

40% zsidó önkéntes

Akiknek jó a memóriájuk, emlékezhettek arra, hogy egy időben — nem is olyan régen — a délafrikai Unio parlamentje rendkívül megszigorította a zsidók bevándorlását. Félt a zsidóktól, azoktól a szerencsétlen menekültekről, akiket elkergették a kultúra őshazájából — Európából. De azért sokszor bújottak, a különböző kvótákon belül. És most jön a hír, hogy ezek a kelleltlenül beengedett zsidók, az első felhívásra, önként jelentkeztek katonai szolgálatra. Az összes délafrikai önként jelentkezkező negyven százaléká — zsidó. Ezt a körülményt természetesen örömmel regisztrálják az ottani hatóságok és sajtóorgánuk is.

Az ottani zsidóknak 40% önként jelentkezett hadiszolgálatra. Tehát eljöttek a pokolból és mégis vissza akarnak jenni, hogy a fronton harcoljanak a gyűlölt „ellen” ellen. Pedig tehették volna azt is, hogy „dekkoljanak”, ne menjenek többet oda, hiszen már távol vannak és ki is vonhatia őket erkölcsileg is felelőségre? Senki! De van zsidó becsület és lelkiismeret. Amiótt nem „muszaj”, mégis a hála érzése járja át őket, mert amikor menekültek, ott mégis emberi fogadtatásra találtak. Hála a befogadó brit népek és az a soha el nem alvó mélységes gyűlölet, amely heviti őket azok ellen, akik ok és indok nélkül elszakították őket az anyaföldtől, kivették kezükből a kenyert és az utolsó falatot is.

Inkább meghalni a fronton, de becsülettel állani az emberek között. Vajon nem felejtik ezt el a délafrikaiak? Vajon Capetown lakosai, a gyémánt és aranybányászaton meggazdagodott fokföldi lakosság tole-rans lesz-e, amikor ujra menekültekről van szó. Vagy hálátlanok lesznek, ami embri szokás és gesztus? Egyelőre a zsidók példát mutattak és ezt örömmel és elégettellemel kell regisztrálniuk.

Bruno Jessy, a zsidó hős

Egy huszonhárom éves olasz katonatiszt Bruno Jessy, olyan aranyérmel kapott az olasz királytól, aki egyuttal Etiopia császára is, amely mindössze száz olasz katonának van meg. Ritkán osztják ki ezt élő katonának között és ezért kétszeresen érdekes, hogy egy zsidó kapta meg, aki az olaszországi hit-

nézte egyszer az epsoni dörbnyit is, hogy az angol gentem-on-ekel eredeti formájában lássa, a szürke cilinderekben és a megfelelő zsakektelekben.

Rosen gondolataiban élesmélten hallgatott és csak félfüllel ügyelt oda a fedezékben folyó beszélgetésre.

— Te miért hallgatsz Rosen? — kérdezte tőle az alhadnagy? Szeretlek a csendes, komoly elzászi zsidó fiút, az egyetlen zsidót a kis csapatban. De nem is gondoltam volna rá másképpen, hiszen a franciák nem németek, a franciák feltétlegesenodott, megértő kultúremberek. Eszükbe sem jutott, hogy evégre Rosen zsidó... tudták, hogy jó katona és jó fia a gloire nemzetének és ez elég volt nekik. Rosen maga elő meredt, me' halkan megszólalt:

— Fiúk, ne vegyétek rossz néven, ha egy kisid szomorú vagyok és ha ti nem is beszéltek róla, én kell mondjam, hogy mégis furcsa ez a mi zsidó műveltünk. Hazagondoltam a kőrített, néptelen Strassburgra és közben eszembe jutott, hogy odát — és itt a német front felé mutatott — rokonaim élnek. Lipcsében lóttak nagyszüleim és most is vannak ott unokabátyám. Már csak kevesen, mert hiszen nagyrésztüket kegyetlenül elkergették. Ne vegyétek hencsérnek, ha azt mondom, hogy ti „védétek” a hazát velem együtt, de nekem még külön elszámolni va'om is van a némekekkel. Elvégre hét esztendő óta pekkli szvenvéseken mennek át ott zsidó testvéreim és amit csak menekültektől hallottam, akik átjöttek Elzászba, már az is elég volna, hogy örült indulatomban egymagam induljak elkeredtet

Illető pesszach ünnep táján keserű füveket és gyökereket eszik.

5.

A TUDATALATTI FELISMERÉS ELŐRETÖRÉSE ÉS KÖVETELŐZÉSE Acosta meglepetéssel érezte, hogy míg régebben borzalom töltötte el, ha a zsidókra gondolt, most amikor hallotta, hogy az orvos elfogták, ez titkos rokonszenvvé alakult át.

Visszaemlékezett a keserű füvek vásárlására a piacon s most már megértette, hogy Pesszach előestéje volt. Hirtelen megértette ebben az egyház és zsinagoga titkos testvériségét és ellenétét.

Da Costa összehozta, amikor arra a máglyára gondolt, amelyet látszólag gyermekkorában látott, amikor de la Asuncion-t, a franciskánus zsidó barátot a királyi, királyné, az udvar és a császári jelenlétben ünnepélyesen elégették.

6.

IELKIGYÖTRÖDÉS Nagyön gyöttrődött és visszavonult a dombszecon épített szép kastélyba, amely brazilai sokszínű fából készült. Remek épület volt. Lapogatóni kezdte az Ó-testamentumot és észrevette, hogy a zsidók az arca és szájukra szemekkel olvasgatta a próféciákat és mintha új borítól részeket vinnak meg.

Felmerült benne a kétség: vajjon miért szakadt el ettől a néptől az ő elődei? Hiszen ez a hívatal, mily fenékűt és mily egyszerű?

7.

AZ INKVIZÍCIÓ BORZALMAIBÓL Kínzotta a kétség arra vonatkozólag is, hogy vajjon valóban ő okozta volna a zsidóknak az orvos szerencsétlenségét? Nehány nap muldán megtudta a valót. A dominikánus zárdai irodájában a titkár megkérdezte, hogy „uj rókákat” nem-e hajtott fel. Megtudta, hogy Frei Josénak elmondott néhány szava elég volt ahhoz, hogy az orvos ellen eljárás induljon.

— Alljon elő Don Abraham de Balthazar. — Ez kímázott a fordulásra szük cellából. — Nem vagyok Abraham, hanem Don Diego... Kedves hánámód az Egyház hí híval szemben, aki legbüszkébben szolgálta katolikus uralkodóját. Ki vádol engem zsidó szokásokkal? Szembesít az elvetemülttel?

— Ezt nem lehet törvényeink szerint, de valljál, valljál. — A vallomáshoz bűn is szükséges. Nekem nincsen bűnöm. Gabriel de Costa józan és tanult fiatal senhor, de nem éri a tréfát. Nem vagyok egy cseppet sem inkább zsidó, mint Da Costa maga.

— Egy ártatlan embert kínzósnak alvátani — ez rettenetes, — mondotta az orvos. — Csútt! Hallgass! Ez nem egyetem! Hóhér, teljesítet kötelességed!

— Ha azt vallanám, hogy zsidó vagyok, kétszeresen rossz keresztény volnék, amennyiben hazudnék. — Nem kellene metafizikai kibúvót, ha elpusztul az kínzások alatt, az nem lesz a Szent Hivatal büne, hanem saját nyakasságod eredménye.

Don Diego észszerőtlenül fogott és nem vallott. A hóhér mindjohban szeritotta a köteleket, míg a vér hisekkedt az áldozat képmel alól és az élesszűi vaslértát állandóan meztelen kulcsfontához ütögették.

8.

SZOLIDARITÁS A KINZÓKAMARÁBAN... Egy hét múlva hallotta, hogy Don Diogot felmentették a zsidó szokások vádjai alól és szabadlábra helyezték. Ellenállhatatlan kényszer kergette, hogy felkeresse az orvost. Nehezen jutott be a boltozatos szobába, ahol párnák között, bekötözött testtel fektett az öreg ember...

mintha zsidó lenne, mert nem bízott Gabrielben. De amikor ez nyíltan és hangosan kijelentette, hogy ő is zsidónak tartja magát.

— Szép zsidó vagy, ha nem tudod, mi a keserű gyökerek jelentősége husvét ünnepeén. — Valóban én nem vagyok sem zsidó, sem keresztény, — mondta a fiatal ember szomorúan. — Kereszténynek neveltek, azonban Ickemet kéteylek marcangójáknak.

Don Diego még ezután is sokáig macakodott, amíg végül bevallotta, hogy zsidó. Viszont Gabriel elmondotta, hogy ő volt az, aki a „hypokrita” szót odaküldte neki a kínzókamrában. Ezután megtudta, hogy az inkvizíció sebésze is zsidó és titkolja, hogy ezzel segítsen testvéreín. Tőle tudta meg, hogy az összekötésznél vissza kell tartani a lélekzetet és hogy vagyona felét fel kell ajánlva az egyháznak, akkor megszabadul.

9.

ZSIDÓK EGYMÁSRA TALÁLNAK... Ezután az orvos behívta Janie leányát, hogy hozzon a titkos páskából és borból, mert most pesszach ünnepe van és sokáig beszélgettek még a zsidóságról. Megmagyarázta Gabrielnek a kovásztalan kenyerek ünnepeit, miközben ettek a páskából.

— Amsterdamból csempészttem, — mondotta az orvos. — Amsterdamb zsidó város? — Nem kimondott zsidó város, de a nyugati Jeruzsálem. A his Hollandia, mióta a pápistákak legyűrté, nem folytat üldözést polikát. Hollandia inkább hajó, mint ország. Régi barátain egyezse on gyűlt össze.

— Miért nem csatlakozol hozzájuk? — kérdezte Gabriel. — Szeretem Portugáliám. Itt születtem, itt is akarek meghalni. Szeretem hegyeit, folyóit, völgyeit.

Gabriel nem győzte meg az értelmes orvos gondolkodása, bár nem szerette meg. Sokszor látogatta meg ezután, mint egyetlen zsidót, akit ismert. Bibliát kölcsönözött tőle és virágot vitt a kis Janének. Miatán anyjának bevallotta kéteyleit és anyja is elárulta, hogy zsidó származása, csak eddig titkolta, elhatározta együttesen, Vidal ácsával együtt, hogy elhagyják Portugáliából és elmennek Amsterdamba.

Nem bír tovább éni ebben a kettőséghen, nem bírja az állandó titkolózást, az állandó életvesztelyt. Különben is mélyszégyes zsidó szellemben akar tovább éni — és lassankint eladogatták kínzateket és bár lájt othganyai anyagi jólétüket, a fizeteletet, amiben részük volt, az igazság szava mindennél erősebb volt és elhajították együtt az egész család — Amsterdamba. Erről azonban legközelebb.

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8. Telefon: 24-40.

Napló 5100

Péntek: Tevet 3, december 15.

Szombat: Tevet 4, december 16.

Heti szidra: וישן וידי דבר ה'

Heti haftora: וידי דבר ה'

Szombat kezdete:

üzel bezárás 4.21

gyertyagyújtás 4.31

Isteniszület kezdete 4.41

Szombat befejezése 5.37

Muftik és zsidók

Létezik egy mohamedán fömülti, aki rendkívül sokat ártott már a palesztinai építési munkának. Ez a Hadzs Emin el Husszeini két esztendeje számozatásban el, de azért távolról ő irányította az arab terrorizmogalmát. Mostanában megszökött eddigi számozatási helyéről és Baedabba tette át székhelyét. Ez a mohamedán főpap sok embert halálát okozta már. Egy-egy arab terrorista, ha elfogták, halállal lakolt, amint felgyvert mert emelni a brittek ellen.

Viszont a felhajtóval, minden terrorakció spirítus-rectoralát meg ma is tárgyal az angol kormány. Nagykegyesen most már kijelenti, hogy hajlandó békésebb eszközökkel harcolni és a Fehér Könyv alapján felvenni a tárgyalások fonatát. Ezt azért is teszi Hadzs Emin el Husszeini fömülti, mert az angolok tudtára adták, hogy vége a kesztyűs kéz politikájának. Most háboruban áll a birodalom és ilyenkor nem lehet látni, hogy harhol is terrorakciók folynak. S mily érdekes, hogy a „népharag” mennyire szalalyozható. Most nincsen terror Palesztinában, mert a fömülti így jobbnak látja. Az angol kormány viszont vigyáz, hogy ne történjék semmi baja a forradalmár és a terrorista arabok vezérének, mert ez is a politikájához tartozik. Elvögre „elmergesíteni” nem akarja a helyzetet. Ezért most a fömülti nyugodtan tárgyalgathat Bagdadban és arról adnak hírt angol és zsidó lapok, hogy mesevezés készül a brit kormány és az arab felkelők vezére között. Ez amolyan tipikus angol eset, amit mi kontinentális emberek nem nagyon értünk, mert ez az ugynevezett „gyarmatpolitika”. Isaz, hogy mi egyszerűbben és kissé nyersebben más nevet is tudnánk adni ennek.

Viszont amie Hadzs Emin el Husszeini arról tárgyal, hogy most már nem akar mindennap egy-két, esetleg tíz zsidót megenni, illetve megöletni, addig vajjon mit is csinálnak a zsidók? Mondjuk a palesztinai zsidók?

Két vegyész, két palesztinai zsidó vegyész-tudós azon táradozik, hogy enyhítse a háborus nyomorúságot és megmentsen minél több embert a korai, fájdalmas és keserű haláltól. Találmányuk a mérgees gázokkal kapcsolatos. Új módszert találtak fel a levegőnek a mérgeesszoktól való megisztítására. Es új gámszokot készítenek. Tehát lényegében azon dolgoznak ezek a zsidó tu-

dósok, hogy minél hathatósabban védekezessen az emberiség a háborus barbárságok ellen.

Igy is van jól. Ez a kontraszt! A fömülti azért kap bököt, köszönetet, hálat és valószínűleg angol kitüntetés is fog kapni, mert nem ölt az embereket. Mert nem forgalja fel egy ország rendjét, mert lecsillapítja a felajzott kedélyeket és viszkeregelti odújába az arab terroristát. O ezért kap majd elismerést.

Viszont a két zsidó tudós majd kap valamit szerényebb elismerést, amiért megment sok tíz, vagy százernyi embert a gázhalál rémségeitől. Ezért nem szüvelnek bennünket a világ kisebbik felén. Mert mi mindig ilyen örülléseken törjük a fejünket, hogy hol lehet a nyomort anyhítani, a bajokat meg lehet a nyomort onyhítani, olyan turdósokat adunk, akik embermilliók életét mentik meg. Mig a muftik és fömültik azon török fejüket, hogy miképen lehetne az Ur képmására teremett lényekből minél többet, minél gyorsabban, minél „praktikusabban” a föld alá nyomni.

Ez az ellentét közöttünk és muftik között. Sulyos, mondhatjuk alihalhatatlan ellentét. Vagy nekünk kellene az emberpusztítás szolgálatába állani, — amit mi nem tudunk megenni — vagy a muftiknak kellene végre embersegebbeknek, illetve istenségebbnek lenni. Amie ez az ellentét közöttünk lesz, addig nem érthet meg a fömülti és mindazok, akik lélekben megölte allanah!

Egymillió dolláros alapítvány a newyorki vallásos intézmények számára. Samuel I. Roseman, a newyorki legfelsőbb bíróság tagja bejelentette, hogy Friedmann önmagy egymillió dolláros alapítványt hagyományozott a newyorki zsidó intézmények vallásos szervei számára. Ezt a hatalmas összeget az adományozó intencióinak megfelelően a nagy amerikai metropolisz rituális intézményeinek felségelyezésére fogják fordítani, ami példacodó gesztusként kell hasonni a világ valamennyi országában élő zsidóknak, hogyha tehetik, adjanak zsidó közéclokrak.

Házasság. — Rosenthal Rózi (Cluj) és dr Legmann Izrael (Bamd) folyó hó 10-én házasságot kötöttek. (M.k.é.h.)

A csehszlovák zsidók a közép-európai zsidóság polgári egyenjóságáért. A csehszlovákiai zsidók első londoni konferenciája több határozatot fogadott el, amelynek egyike a következőképpen hangzik: „Az Angliában élő csehszlovákiai zsidók egyesült bizottsága a következőképpen fordult a vezető zsidó szervezetekhez: 1. Tegyenek intézkedéseket a közép-európai zsidóság jövődbeli polgári egyenjóságának biztosítására. 2. Gyűjtsenek össze megfelelő történelmi adatokat a zsidó történelemből és a zsidó etikából, hogy megvédjék a zsidó népet a nemzeti szocialista tanítások rágalmozásainak hatásától. 3. Gondoskodjanak a közvéleménynek a fajteóriák felől helyes felvilágosításáról, mert azok nemesek a zsidóságot, hanem a békét, a demokráciát és a civilizáció létalapjait is fenyegetik.”

A siker egyik legfontosabb tényezője az egészség

Mindannak dacára, hogy ez köztudomású dolog és hogy a gyomornak tevékenysége révén nagy fontosságot kell tulajdonítani, senki sem fordít kellő gondot szervezetünk eme részére. Mérték nélkül nyelünk le mindent és minden órában. Ezért nem létezik ember, aki egy bizonyos kor előzése után ne panaszkodna gyomorajdalmokról és zavarrókról. Gyomrunkkal szembeni visszaéléseink elkerülhetetlen eredményei a gyomorhajok és mindenféle bántalmak.

A modern orvostudományunk sikerült felfedeznie egy olyan gyógyszer, amelynek az a nagyértékű tulajdonsága, hogy legmakacsabb 10-15 éves gyomor- és bélbetegséget, valamint vese-, epe- és májbetegést rövid kura után tökéletesen kigyógyít. A világhírű amerikai „GASTRO-D.” készítményről van szó, amely minden országban kipurólvá láván, milliónyi embert gyógyított meg, mindálal válóságos áldást jelent az embriőség számára.

„GASTRO-D.” kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán rendelhető 140.— lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban București, Calea Victoriei 124.

Eljegyzés. — Silberstein Lilike (Halmosd) és Glück Andor (Tasnád) jegyesek. (M.k.é.h.)

ÖTEZER FONTTAL JARUL HOZZA A KORMÁNY A PALESZTINAI MUNKANÉLKÜLISEG CSÖKENTÉSÉHEZ. — Crosby körzeti kormányzó kijelentette a rison-lecionai városi tanács képviselői előtt, hogy a kormány megadja a munkanélküliség leküzdésére kért pénzügyi támogatást. Ezt a támogatást a különböző intézmények csak a Vaad Leumin, a zsidó nemzeti tanácson keresztül kaphatják meg. Crosby közölte, hogy a kormány rövidesen ötezer fontot bocsát a palesztinai ipar rendelkezésére. A kormány más összegeket is fog a Vaad Leumi rendelkezésére bocsátani.

DIANA erő, jókedv, energia forrása.

59.892 DUNAM UJ FÖLDBIRTOKOT VÁSÁROLT A KEREN KAYEMET. A Keren Kayemet, a zsidó nemzeti földvásárló alap a legutóbbi zsidó év folyamán 52.892 dunam földet vásárolt, ami rekordteljesítménynek felel meg az előző évek földvásárlásaival szemben. Ezáltal a Keren Kayemet jelenleg 471 ezer dunam zsidó föld birtokában van, ami a zsidó kézben lévő földek 35 százalékát teszi ki. A zsidó kezében lévő földbirtokot egymillió 356 ezer dunamra becsülik.

A főkormányzó ajándéka a tel-avivi múzeumnak. A palesztinai főkormányzó két értékes, antik kínai harangot ajándékozott a tel-avivi múzeumnak.

Egészségét veszélyeztető Nathaláz-Grippa-Védekezzen! Használja mosakodásánál állandóan a kellemesen illatosított Senlaslo fertőtlenítő toalett-szappant, megóvja egészségét!

Már csak rövid ideig tart a London költőde hatóságilag engedélyezett Végeladása Vásároljon míg a készlet tart Oradea, Str. Avram Iancu 1. Sas-palota

Ezüst
menorák, gyertyatartók,
seriegek, evészközk,
templomi kegszerek bár-
mily művészi kivitelben leg-
olcsobb árban.
Gyártása és eladása:
„TACAMUL“
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

— AZ ANGOL ZSIDOK A LENGYEL ZSIDÓ MENEKÜLTÉKERT. A lengyel zsidó menekültek támogatására alakult zsidó segélyző bizottság 3500 fontot szavazott meg a Vilnában, 1500 fontot a Romániában és 250 fontot a Magyarországon tartózkodó zsidók segélyezésére. A M. Kaiser, a bizottság főtitkára, tárgyalásokat folytatott az illetékes angol hatóságokkal annak érdekében, hogy a kormány engedélyezze a lengyel menekültek részére megszavazott százezer font részleges folyósítását. A menekültek felruházására és közszükségleti cikkeikkel való ellátására alakult angol bizottságban a lengyel zsidó menekült segélyző alapot Elsley Zeilinn, az alap kincstárnoka képviseli.

— Alaska tiltakozik a menekültek megtelepítése ellen. Anthony Diamond, Alaska állam képviselője az Egyesült Államok kongresszusában megbízottak nevében tiltakozását jelentette be az ellen, hogy Alaszkát különleges bevándorlási országgá nyilvánítsák. Alaszká — mondotta — egy része az amerikai Egyesült Államoknak és éppen ezért követeljük, hogy az Egyesült Államok bevándorlási törvényeit erre a felszigetre is érvényesítsék. Megállapítható azonban, hogy ez a tiltakozás nem talált megértésre az amerikai közvéleményben. Diamond bejelentésével szinte egyidejűleg Norton Savage professzor, Newyork technikai főiskolájának vezetője levelet írt az Egyesült Államoknak, „el kellene rejtenünk fejüket a szegyenkeztől”, hogy már előbb nem ajánlották fel Alaszkát felszigetnek a menekültek letelepítésének céljaira, hiszen ez a rendkívül gyéren lakott terület rendelkezik mindazokkal az előfeltételekkel, amelyek sűrű lakosság megélhetéséhez szükségesek. Az alaskai terv — írja Norton professzor — annál is életrevalóbb, hogy a menekültek bevándorlása elhelyezkedési lehetőséget nyújtana az amerikaiak ezreinek is, főleg a műszaki szakembereknek.

— LEMONDOTT NEWILLE I. LASKI. Az angolai zsidó hitközségek képviselő testületének, a Board of Deputiesnek legutóbbi ülésén Newille I. Laski, a Board elnöke, bejelentette, hogy hosszas megfontolás után elhatározta lemondását. Visszavonulásának oka személyi. Newille Laski a Board december 17-ikén tartandó legközelebbi ülésén adja át helyét, amikor minden valószínűség szerint megválasztják az új elnököt. Laski ezen az ülésen nagyszabású beszédben ismerteti hét éves elnöki munkásságának eredményeit.

Olcsón és jól élkezhet!
Herschhovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejáró Strada Soarelui 7).

A zsidók eminens kötelessége

A kormány az ország lakosságához fordult, hogy járuljanak hozzá a hadsereg felszereléséhez. Ezt kölcsön formájában kéri, amint hogy érthető is, hogy amikor egész Európa vagy háborúban áll, vagy lábbal tett fegyverrel áll ott, akkor Románia is minden erővel fel kell készülnön. Nekünk zsidóknak meg kell hallani a hívó szót, mert hálával tartozik a romániai zsidóság annak a kormányzatnak, amely olyan egyszerű politikát folytatott eddig, hogy megkímélte az országot minden nagyobb megrázkódtatástól. Minden egyes polgárának az a dolog, hogy az ország minden részén legyen az országban. Minden egyes polgárának az a dolog, hogy az ország minden részén legyen az országban. Minden egyes polgárának az a dolog, hogy az ország minden részén legyen az országban.

A zsidó polgárnak itt és ezzel alkalma nyílik háláját leróni az ország vezetőinek. Ne keresse magát, hanem adjon. Ha kérnek tőle, adjon, anyai erejéhez mérten. Ne legyen kicsinyes! Ezerszer hangsúlyozzuk, ne legyen kicsinyes. Gondoljon a német, osztrák, cseh és lengyel zsidóságra. Milyen szívosen adának nekik, ha nyugalmuk maradt volna, ha otthon élhettek és nem kellene vándorolni a kézben szenvedni. A romániai zsidóság mind a mai napig megkímélte a sok csapástól. S ezt a kormányzatnak köszönheti. Ha pedig pénzzel lehet valamit megváltani, akkor tegyék azt. Mert a pénz nem érte, amikor családunk nyugalmáról van szó. Ha hadifelszerelési célokra kér tőlünk a kormány pénzt, adjunk. Mutassuk meg hálánkat és adjunk teljességgel, amennyi elhatározásából, mert kétszer ad, atri kétszer ad, — mondják bölcselők. Főleg a zsidóknak ne legyenek sajnók. Adjanak, mert nekik van mi ből. Adjanak azért, mert ha ellenük animozitással viselkednek, akkor ennek levét a szegény zsidók isszák meg. Adjanak, mert ma nem egyéni sorsot vállal minden zsidó magára, hanem a közösségre is tekintettel kell lenni. Egy rossz és szivtelen zsidóért tízezer szenvedhetnek. Hogyan vállalhatja magára bárki is ennek ódiumát...

LEGIDEALISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ,
epihajtó a dr. Földes-féle „Solvio” pirula. Székrekedés, bárelyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felvadás, gyomor- és bélgyógyászatnál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogeriában kapható.

— Fontos ipari vállalat létesült a hatfai öböl közelében. Az Émek Zebulonban, a hatfai öböl közelében, a napokban avatták fel Palaszina egyik legjelentősebb új ipari vállalatának, a Consolida-ted Rafineries Ltd.-nek néhány új üzemét, amelyekben világító olajat és benzint termelnek. Az új üzemek építési munkálatai több, mint egy évet igényeltek és 360 ezer négyzetméter területet foglaltak el. Az új finomító már az első hónapokban az előirányzott termelési mennyiség felét fogja előállítani. A munkálatok teljes befejezése csak a jövő évben ér véget. Az új üzemek egyelőre 3000 munkást foglalkoztatnak. Az építési munkálatokat kétszáz amerikai mérnök végezte, akik közül most hetvenen elhagyják az országot. Remélik, hogy az új üzemeknél nagyszámú helyi szakember, mérnök, vegyész és elektrotechnikus nyer elhelyezkedést.

Uj üzlet! Uj üzlet!

„Elysée“
CLUJ, Calea Regale Ferdinand 12
(Golya-aruházal szemben)

Tekintse meg árukatárunkat vételeköltségtelenség nélkül

Női lehnemük nagy választékban

Diva'salak, divatövek, kezlyük, harisnyak, brossok, clipsek, stb. nagy választékban

Olcso áruk! — Fgyelmes ksz újadás!

— AZ ÖSSZES ANGLIAI ZSIDÓ SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE. Az angol zsidóság képviselőtestülete, a Board of Deputies, legutóbbi ülésén a külügyi Joint bizottság egyik jelentésével foglalkozott igen behatóan. Ez alkalommal hangsúlyozták, hogy az összes angolai zsidó szervezeteknek kötelességük tevékenyen együttműködni, mert csak így képesek megvalósítani céljaikat. A háború lehetetlenné tette, hogy az angolai zsidó szervezetek tényleg segítyt tudjanak nyújtani a német megszállás alatti lévő területek zsidóságának és éppen ezért a Boardnak, valamint a többi zsidó szervezeteknek a semleges országok zsidóságának közvetítésével kell a nyomorban lévő zsidók segítségére sietniük. A felszólalók hangsúlyozták, hogy a legfontosabb teendő a semleges országok zsidó szervezetéhez való kapcsolatok szorosabbra fűzése.

— OROSZORSZÁGI LITVANOKKAL CSERÉLK KI A LITVANIAI FEHÉR OROSZOKAT ÉS ZSIDOKAT. A sváci távirali iroda megerősíti azt a hírt, amely szerint az orosz és litván kormányok közti tárgyalások folytak arról, hogy a szovjetunióban élő litvánokat litvániai fehéroroszekkel és zsidókkal cseréljék ki. Allitól még meg is érkezett az orosz kormány delegációja Kaunasba, hogy a terv megvalósításának részleteit is meg tárgyalja. Bocs-lések szerint a megölyvezés létrejötté után körülbelül száz ezer Vilna környékbeli fehéroroszt és zsidót telepítenek át Szovjet-országba, akiknek helyét a száz ezer Oroszországban élő litván foglalja el.

— Egy menekülttábor kiállítását rendez. A „Nieuwe Rotterdamse Courant” egy kiállításról ad hírt, amelyet a Rotterdam melletti Heijplact-i menekülttábor rendezett. Festők, rajzoló, divattervezők, dekoratőrök és reklamárizolók vettek részt, akik a 230 menekült között találatok voltak. Abból a 60 centből, amelyet egy-egy házaspár kap és 40 centet kap egy önálló férfi és nő. Ebből a pénzből nem sok nyersanyagot lehet bevásárolni, de azért ez nem vehető észre a kiállított anyagon.

— RITMIKUS TORNA-ISKOLAJÁT: AXELRAD ALICE TORNATANARNO MEGNYITOTTA ORADEA, STR. EMINESCU 2. sz. alatt. Speciális gyermekcsoport. Felmolték számára külön kurzusok. Értekezni délután 3—7 között.

Kéngelmes Pensió!
Elsőrendű or. kóser vendéglő és bodega
Gelstein-nál, București
Str. Azilul de Noaple 12. Telefon 51-2-39
Olcsó és pontos kiszolgálás!

WASSERSTROM SÁNDOR:

316 jelöltje és 236 szavazója volt a kolozsvári orth. zsidó hitközségi választásnak!

Ez a tükörképe, az erdélyi zsidó közéletnek

KOLOZSVAR, december. — Amikor vasárnap reggel hat órákor elindult a Rapid Kolozsvár felé, feladtam önmagammal a kérdést: vajon olyan nagy esemény egy hitközségi választás, hogy azért érdemes „költséget és fáradságot nem kímélni”? Érdemes-e egy ortodox hitközség képviselőtestületi választását személyesen végigasszisztálni? A mai szülys és gondterhes időben érdemes-e egy ilyen, a nagy közönség szempontjából jelentéktelen eseményre ennyi figyelmet szentelni? Valahogy ösztönösen éreztem, mint az orvos, aki jó diagnózist akar, hogy gyakran egy jelentéktelen jelenségből lehet következtetni arra, hogy mi is az a betegség, amely lázassá és betegé teszi a páciens. Hátha itt találok meg a beteg közelet egyik súlyos kórképét?...

Előre megmondom a diagnózist, amelyet a választás utáni estén megállapítottam: EZ IS egyik jelensége annak, hogy milyen beteg a zsidó közélet, mennyire gyogyítható, ha nem akarjuk, hogy a baj tovább terjedjen és az egészséges rész is ci-úskósodjék. Evtizedek óta ismerem a nagyváradi és még néhány város hitközségi választásait. Láttam már választást, amikor reggel korán ott állított a kocsi, autók hosszú sorban és a kortések és, ha lehet szép szóval, de gyakran erőszakos eszközökkel is már preparálta a tercept. Úgy véltm, hogy már kora délelőtti ugyanazt találok Kolozsváron is. A választó egyenesen odahajítottam a régimódi fakerekes hitközségi épülethez. Csend, csend és újra csend. Egyetlen ember sem volt ott, se vezetőik se kortések. Egy iroda sarkában álltak csak ottan a régiók közül csendes, izgalommentes beszélgetés... Itt nincsen semmi... menjünk talán máshova. Elvígve az alapszabály szerint is csak délután két órákor kezdődik a választás.

EGY „ZSIDÓ KÁVÉHAZ” DÉLELŐTTI HANGULATA

Ismerek sok „zsidó kávéházat”, de amelyen tipikusan az a kolozsvári Metropoli, olyat egész Romániában nem találni. A nagyváradi Royal-kávéház sem néz ki antiszemita kávéháznak, különösen ebéd után, de ez a Metropoli, a maga rosszul állított vendégeivel, inkább valami hitközségi melegezőnek néz ki. Nem úgy néz ki, mintha az „élet napos oldalán” állók és élők kedvenc kávéháza volna.

Bemegyek a kávéháza és annak zsutoltsága azt az impressziót kellette bennem, hogy végre itt vannak a választók és kortések, akik most „lézik” egymást. Füleltem, nem tagadom, egy kicsit hallgatgattam is, vajjon miről is beszélnek a kolozsvári Metropoli-ban az „izgalmas” hitközségi választás estői órákban. Hallottam én ott textiltől, kávétől, rizstől, petróleumról, tőzséről, zabról és kukoricáról, de egy szót sem sikerült elcsenem a hitközségről.

Teljes érdeklenség. Azaz padon. Akadát egy ur, egy jó öltözött ur, aki aktív tagja a kolozsvári zsidó közéletnek. Ez az ur beszélgetett egy meglehetősen szegényesen kinézővel a hitközségről és ezek a választásról beszéltek. Csak úgy egy-két szóval. Ezzel jutott el a bizonyos főtisztviselő, aki megállította szombaton a falubeli kocsmáros, hogy mit csinál, honnan jön és hová megy, hogy van a család, hogy mennek az üzletek? A mi zsidónk

volt olyan bátor és megkérdte: minek köszönheti ezt a megfeszítettségét? Talán valami választás lesz? — Igen-igen, holnap választás lesz és remélem Mészáros, hogy arra a jelöltre fogsz szavazni, akit én mondom...

Ez jutott eszembe, amikor ezt a nagy kortességet láttam, illetőleg félfülle hallottam.

3000 ORTH. ZSIDÓ KÖZÜL 1300 ADOALANY, DE CSAK 650 FIZET ADÓT

Összeültek a választási bizottsági tagok. Komoly arcot próbáltak öltetni, de inkább kedélyes tereferéncék látszott az a bizottság, amely a következő tagokból állott: cinök: Salamon Jakab, alebök: dr. Goldner Mihály; tagok: Janovits Géza, Grosz Herman, Albert Nándor, Rubin Jenő, Keszler Ignátz, Klejn Hugó, Fisch László, Weisz Mór.

Már itt kezdődött annak konstalálása, amit szomorúan kell megállapítanom. Kolozsváron el leg-alább 3000 olyan ortodox zsidó, aki fizethetne adót, de az adófizetők listájában csupán 1300 van felvéve. És ebből is csupán 650 fizet ténylegesen. Sajnos, ez nem csupán kolozsvári jelenség, ez általános erdélyi betegségi tünet, amelyet feltétlenül orvosolni kell. Erről kell írni egyszer-kétszer, sőt czerszer is, ha kell, mert ez olyan betegségi tünet, amit legjobban ez a választás mutatott meg.

A másik jelenség: hogy egységes listát állítottak össze. A „partok” ha szabad ezt a szót használnom, meggyeztek. Volt ugyan kortekedés, különösen a választás előtti szombaton, a Posál Hadasi cionistamizrachista szervezetben tartották nagygyűléseket. Itt vetek részt a cionista és nem cionista vezetők, az egyéni akornékek is. „Szintvallottak” a hitközségi intézményei mellett és amit értesültem, a legutóbban formális nagy programot adtak, csak azt felejtették meg megmondani és én most már elárlulhatom, hogy az egész a választás utáni órákig volt érvényes. Azután jön a hétköznap a maga mindennapi gondiával és bajaival: „ki ér rá ilyen dolgokkal foglalkozni?”, mint a hitközségi problémák... és mincs többé hitközségi probléma az ő szájukra.

13 LISTA 316 JELÖLTTEL ÉS 236 SZAVAZÓVAL

Ezt a választást az is jellemezte (és ebben is benne van a kórkép, amiért érdemes résztvenni egy ilyen választáson), hogy az „egységes lista” mellett még 13, írd és mond: tizenhárom más lista is volt forgalomban az alatt a négy óra alatt, amíg a választás tartott.

S mi volna más, mint öngyany és önmagunk: kiszutolása, az hogy a hetvenegy tagból álló testület helyreire 316 jelölt jelentkezett. És ami a legir-hetlenebb: erre a 316 jelölre csupán 236 ember szavazott le. Ebből arra következtetünk, hogy még a jelöltek sem jöttek el valamennyien szavazni!

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozó helye
Pensiunea KATZ
BUCUREȘTI, Str. Căpitani Feraru No. 6.
Parter, în dosul Teatrului Regina Maria la Podul Senatului. TELEFON 5,43.05.

Volt egy lista, amelyre egy szavazat esett. (Tipikus önjelölt listája lehetett!) Zsidó testvérek, Erdély szép bérceit közzé! Hát nem szomorú ez, hogy egy tíz millió bűzával dolgozó nagy zsidó közület választása így nézzen ki? Ennyi jelölt és ennyi szavazó? Ez a gőbkéltő aránytalanság. Ki s mikor fogja már megnevelni ezt az erdélyi zsidóságot, hogy másképpen kell fellépni a közönség érdekeit?

A MI NAGY BÜNKÜNK!...

Panaszkodni, kritizálni mindenki tud, hogy sulyosak a terhek, sok a fogyasztási adó, drága a tandíj, meg ezernyi más panasz. De amikor jog és mód adódik arra, hogy egy zsidó közületben eldöljön az a fontos körülmény, hogy kik álljanak az élen, akkor 316 a jelölt és 236 a szavazó. Hát nem komikus ez? Nem önmagunknak és a hitközség magaslatos intézményének kigunyolása ez? Vagy komoly és mélyesen zsidó feladat egy hitközség és annak vezetése, vagy nem érdekel bennünket. Sem a kolozsvári, sem a többi városbeli zsidókat. Egyetlen vasárnap délutánnak egyetlen óráját sem szabad rááldozni egy ilyen cél érdekében? A sinke stratégiai helyzetéről, a Mannerheim vonalnak erejétől lehet örökön át vitatkozni, amibez elvégre semmi közünk? De ami a magunk és gyermekeink élet-cleme, jövőnk és lehetőségeink összefoglalója: az semmi?!

Ez a mi nagy bűnkünk! A világ azt hiszi, hogy összeharunk. Minden zsidó testvére a másikkal. Jó, mondják azután a megértőbb nem-zsidók, — üzletben nincsen „testvérítés”, de a hitközségnél ott csak van összetartás? Ime, keresztény polgárlársak, ez a hitközségi „nagy összefogás”. Ez a Cion bölcselnek, a „kahal”-ja, az antiszemitaik „Stecken-pferd”-je. 316 a jelölt és 236 a szavazó Erdély egyik legnagyobb hitközségében. Ez a hű tükörkép!

AZ ELMULT HUZEL EV TANULSÁGAI

Azt hittük két évtizeddel ezelőtt, hogy a mizrachista, cionista világnézet talán kilendíti majd ebből a közönyből a zsidó tömegeket. Tevédtük. Volt ugyan egy-két nagyobb fellobbanás, de azután kiderült, hogy ez is szalmaláng volt. Most is — ezt el kell ismerjünk — azok, akik a dolgokat legkomolyabban veszik, az iparosok és a vallásos cionisták. A többiek olyan közönyösek, hogy az mér csaknem kibirhatatlan. Ezek azok, akik elhanyagolnak közlelet, közjótékonyágot, zsidó saját, zsidó érdekeket minden vonalon, csak akkor kiabálnak, amikor zsidó multukban baj éri őket. Akkor kiálják: hát hol van az a zsidó hitközség? Miért nem segít rajtam? Hiszen én is zsidó vagyok! De amikor adni kellett, vagy a közönség ügye iránt érdeklődni kellett, akkor seifelt, séifelt, vagy rómmizett. Választás? „Smonea” és tovább keverte a követek és kavarta az üzleteket...

MI A NÉPKÖZSÉG?...

Nem írást az, hogy végre népközönség kell legyen a zsidó közönség. Tudják-e már a mi zsidó testvéreink, hogy mi a népközönség? Az, hogy mindenki legyen a zsidó hitközségi De nemcsak akkor, amikor kapni kell, hanem amikor a közsterben is részt kell kénni. Vajjon mit is tudna tényleg alkotni a „kahal”, ha létezne a zsidó összefogás, amely most csak az antiszemita frazeológiában él és virul? Talán ha hatósági rendelet volna arra, hogy minden zsidónak érdeklődni kell a zsidó ügyek iránt, akkor jobb volna a helyzet! Ha a légvédelmi gyakorlatok mintájára hitközség-védelmi gyakorlatokra is berendelnék a közönséget és egy rendőrkormányos úlna az asztalón — talán akkor érdeklődnének. Este 10 óra elmult már, amikor kihirdették az eredményt.

KIK LETTEK TAGJAI A KOLOZSVÁRI HITKÖZSÉG KÉPVISELŐTESTÜLETÉNEK?

Ábrahám Mór, Albert Nándor, Adler Sámuel, Biró Andor, Blau Dezso, Brizsk Lajos, Dávid Áron, Farkas Izsó, dr. Fendrich Ernő, Finkelstein Alfréd, Fischer Rezső, Farkas Jakab, Goldberger Kálmán, Goldmann Béla, dr. Goldner Mihály, Goldstein József, Goldstein Márton, Gottlieb Aladár, Grosz Herman, Grünfeld Dávid, Guttfred Adolf, Hamlet József, dr. Heller József, Izsák Ferenc, Janovits Géza, Judovits László, dr. Kaszner Rezső, Katz Sala-

mon, Keszer Ignác, Klein Hugó, Klein Ignác, Klein Sándor, Kohn Dávid, Kohn Jenő, László Jenő, Léb Béla, Léb Zsigmond, Lévi Ignác (atermelő), Lillenthal Sándor, Löwinger Manó, Mandel Herman, Mar-morstein Jenő, dr. Marton Ernő, Meisner Rezső, Nimberger Ernő, Ohlbaum Áron, Reiter József, Rosenfeld Ármán, Rosenfeld Izso, Rubin Jenő, Salamon Adol, Salamon Jakab, Salamon Sámson, Spéter Mór, Stern Herman, Stüssel József, Stüssel Lajos, Strohl Mór, Schwarz Miklós, Schwarz Márton, dr. Schwarz Vilmos, Scharzberger Mihály, dr. Sebestyén József, Végh Márton, Weiss Gyula, Weinstein Mór, Vigdorovits Izso, Winkler Jakab és Wohl Sámuel. — Póttagok: Adler Jenő, Erős Jenő, Feuerstein Lőrinc, Fischer Ernő, Fränkel Herman, dr. Fränkel Miksa, dr. Glasner Izák, Grün Ede, dr. Herman Dezső, Indig Mór, dr. Leitner Flópp, Nagyfaludi Nándor, Rosenthal Gyula, Weiss Mór és Wolf Adol.

BESZÉLGETÉS EGY HITKÖZSÉGI VEZÉR-FÉRFIVAL

László Jenő gyórossal, a Szociális Bizottság elnökével, aki az utóbbi időben a zsidó közélet minden terén áldásos tevékenységet fejt ki és a hitközségi életben is intenzívebb közreműködést akar, beszélgetést folytatott. Rövid nyilatkozatot adott, amelynek lényege a következők:

— Az általános zsidó élet keretét kell tenni a hitközséget. A kolozsváriaknál különösen elől kell járni a példával, elvégre földrajzilag is központi fekvésű nagy zsidó közösség, amely mintaképe kell legyen az összes erdélyi zsidó közösségeknek. Össze kellene fogni a hitközségekben a legértékesebb elemeknek és NÉPKÖZSÉGGÉ kell átalakítani a hitközségeket. Már csak azért is, hogy fokozott feladataikat eleget tudjon tenni. Természetesen harmonia kell uralkodjék a világi és egyházi vezetők között is és ha nagyobb beleszólásom lesz a hitközség ügyében, akkor legelőbb célozom lesz, hogy ezt a szükséges harmóniát ekvivalenciákkal megteremtsem. Mert ezt meg kell valósítani még áldozatok árán is.

Jól esik hallanunk László Jenőtől ezt a néhány szavas, tömör és mégis sokatmondó programot, hisz az általános megnyilatkozás szerint, őt tekintik az új képviselőtestület egyhangúlag megválasztandó elnökének.

— Ez volt egy decemberi Kolozsváron megtartott hitközségi választásnak lezáró beszédje. Valóban érdemes volt végignézni és hallgatni az egészét, hogy okuljunk és tanuljunk belőle. Ami pedig hiába, — sőt hűn — van, azt mielőbb orvosoljuk. És ehhez szükséges — az egész zsidóság önzetlen közreműködése...

— Küldöttség a közoktatásügyi miniszternél. Szerda délelőtt az erdélyi zsidóság képviselőtestületében küldöttség jelent meg Toni közoktatásügyi miniszter előtt. A küldöttség tagjai: Ullmann István és Citron Benjámin elnökök, az orth. Központi Iroda elnöksége nevében, valamint a nyugati szertartású közösség megbízásából: dr. Marton Izidor, igazgató és Lax Salvátor, főtitkár. Memorandumot nyújtottak át a miniszternek, amelyben tekintettel a nagy hiányra amely a zsidó iskolák oktatásügyében fennáll, kéri, hogy az 57—60 éves korhatárt 65 évre emeljék fel, mert különben katasztrófális tanszemélyzet-hiány állhat be. Kéri egyben, hogy engedjék meg azoknak, akik félbehagyták tanulmányukat, hogy megfelelő állami tanintézetekben azt befejezhessék és e célból zsidó szelkció állíttassék fel, amelynek költségeit részben a hitközségek fedezzék. Kéri azt is, hogy utóbbi tanítványokat vegyenek fel, az állami tanító és tanárképző intézetekben.

— HÁROM ÉVI ELZÁRÁS, MERT ELŐSEGÍTTÉ A ZSIDÓK KIVÁNDORLÁSÁT. Az Evening News című lap jeleníti: A drezdai bíróság három évi elzárásra ítélte Charles Wilkinson tisztviselőt, aki az angol konzulátusnál teljesített szolgálatot, három évi elzárásra ítéltek, mert megkönnyítette több zsidónak Németország elhagyását.

Segítsünk a menekülteken!

Már eddig is megmutatta az erdélyi zsidóság, hogy áldozatkészen segíti elő az országban átvonuló menekülteket. Emlékezzünk a nagy pénzzakcióra, a csomagok küldésére, emlékezzünk jól a sok százezer leire, amit összegyűjtöttek a segélyező bizottságok, meg az átvonuló vonatok fogadtatására. Nem is százezrek, hanem milliók jutottak így el a legjobb helyre, a tegnapi nyugodt otthonnal bíró, sokszor gazdag zsidó testvéreknek, akiket egyik napról a másikra kenyérelénné, földöntúvóvá tettek minden ok nélkül a gyűlölet nevében.

Mindezek az akciók azonban nem voltak egész Erdélyre kiterjedően rendszerezettek. Most, egyszerre az okiráltságbeli zsidósággal együtt, amely Bukarestben W. Filderman vezetésével kezdte meg összegyűjteni az erőket, nálunk is megindult a szervezés az erdélyi zsidóság ismert vezetői alakjaival, akik az erdélyi és bánáti nyugati szertartású és orthodox központi irodák élése alatt meg is kezdték már a nagyszabású szervezési akcióit. Ez annál is inkább szükségesnek látszik, mert utóbbi menekült-hullámmal van kilátás, akik tovább mennek ugyan Palesztinába, vagy más települési hely felé, de amíg körünkben vannak az ország területén, addig gondoskodás kell történi róluk.

Vannak átmenő menekültek, akik bejönnek a határállomásokon, végigutaznak az országban, amíg Konstantinába érnek és ott hajóra szállnak. Ezek utazását is elő kell segítsük. Vannak olyanok ezerszámra, akik rozoga dunai sáncokon mennek le a kikötőkbe. Most is ott szinylódik többszáz menekült Kostantán, Sulinán és más kikötőkben. A napokban egy kilenctegu központi vezetőség alakult Kolozsvárott, amely megkezdte az akcióit. Körlevelet küldtek széljél az összes hitközségi elnökökhöz, amelyben bejelentik az alakulást és azt is, hogy körlevelet fognak létesíteni: a munka és gyűjtés minél intenzívebb keresztülvitelére. Kérni kell mindenkitől és mindenkinek adni kell!

Ahogy a körlevél mondja: — A világesemények következtében egyre súlyosabb gondok és feladatok hárulnak az erdélyi zsidóságra. Új feladatok ezek, amelyek azonban életök. A menekültek segélyezése fontos kérdéssé lett, amelynél nincs habozásnak helye. Az itt átvonuló, vagy ideiglenesen itt megrekedt testvéreink felénk nyújtják könyörgő kezüket, hogy enyhítsük megrázó nyomorukat és nyugalmasabb új otthonba továbbsegítsük őket.

Segítsünk a menekülteken! — ez lett a jelszó. Nem százezrekre, hanem milliókra van szükség. Segítsünk, amíg tudunk és enyhítsük a nyomort. Még a legszegényebbek is részt kell venni adományával a segítés nagy közös művében. Most nem vonhatja ki magát senkinek az önkéntes adakozásból. Adjon, adjon haladéktalanul mindenki! Nem szükkeblen és nem szükmarkuan! Mindenki adja le önként jövedelmének egy részét, vagyonának egy hányadát a hitközségeknek a menekültek segélyezésének alapjára. Minden önkéntes adomány egy zsidó existenciát, egy zsidó életet menti meg!

Nagyjából ez a hang csendül ki a körlevélből, amely nem szablonos és nem lehet valóban napirendre térni egy közlegyűléssel, vagy azzal a régi elavult frázissal, hogy „adok én amugy is eleget”. Semmi sem elég, ha látjuk és tudjuk, hogy

milyen tébolyítóan nagy és keserves a nyomor. Aki olvassa a segélykérő leveleket, amelyek például most Sulinából jönnek, azok odaszertnek adni egész szívüket és utolsó garusukat is. Zsidó emberek, intellektuálisok, kereskedők, gyárosok, munkások, akik nemrégiben még Bécs vagy Pozsony, vagy valamelyik német város jószívalt polgárai voltak, most kétségbeesetten egy téli ruháért, vagy egy falat kenyérért esdekelnek, mert fűtetlen, hideg kis hajók sötét oduiba ki vannak téve a téli időjárás viszontagságainak. Adni, adni, a mig tudunk! — ez legyen a jelszó...

A kolozsvári központi mozgalmat Róza Mór irányítja, aki eddig is, mint áldozatkészen emberbarát működött, de most százezrosan áldozatos munkát vállalt. Neve, agilitása, páratlanul jó szíve garancia arra, hogy a szervezés semmi kivánnivaló nem hagy majd magára után... csak gyűljenek az adományok!

Buknak a nyilas je'öttek a Magyarországi pótválasztásokra!

Budapest. — Magyarországon, az utóbbi időben két képviselőházi pótválasztás is volt és mindkettőn csúfosan megbuktak a nyilas je'öttek. Az egyik választáson Mecser András bukott ki, az „egykező” rendszer hírelője, aki sok ezer zsidó egyetemesen tett főnkre, a másik nyilasjelölt Marcalon bukott meg az utóbbi napokban tartott választáson. Mindenesetre érdemes felismerni, hogy mennyire kiábrándult a magyar választóközönség a nyilas-eszméből és azok hírelőjeiből.

Egyidejűleg nem lehet azonban elhallgatni azt a körülményt, hogy a zsidó irány végrehajtása tovább folyik a legnagyobb eréllyel. Dr. Csilléry András legutóbb arról beszélt a szövegéről, hogy még mindig „strohmann”-okkal benyolítják a zsidókat a zsidó vállalatok, amire dr. Hódy Ernő képviselő megfelelő választ adott és fellátta a zsidóság szomorú helyzetét, amely az országnak is kárára van. Bizonyos munkaterületen munkáshiány van és a zsidók mint képzett munkások sem tudnak elhelyezkedni, holott mindig azt hangoztatják, hogy a zsidók menjenek praktikus pályákra. Most már azon sem tudnak elhelyezkedést találni és kenyeret keresni.

Jaross Andor, a felvidéki zsidó napirendről beszélt a parlamentben és kijelentette, hogy a zsidók túlzott számarányban vettek részt a Felvidéki gazdasági életben. 34.000 ipari és kereskedelmi engedély közül 10.000, tehát 32% volt zsidó kézben. Legtöbb a revízió megejtése után ez a szám 16%-ra csökkent.

— WEISS IGNÁZ NYOLC GYERMEKES NYOMOREK CSALÁDAPA KÉRELME. Pár évvel ezelőtől lapunk hasábjain akció indítottunk Weiss Ignáz érdekében, akinek amputálták fellátást és teljesen munkaképtelenné vált. A nyomorék Weiss Ignáz nem tud nyolc gyermekes családját elátásáról gondoskodni és a jószívú emberek jótékonyosságára van utalva. Ezután kéri tehát olvasóinkat, hogy támogassák kétségbeesett nyomorúságában és adományait küldjék címére: Weiss Ignáz, Targu-Lapus, jud. Someş.

A temesvári egyesült hitközség képviselőtestülete ünnepelte Nyiri Jenő hitközségi elnököt

Temesvár. — Az elmúlt vasárnap tartotta meg a temesvári egyesült hitközség képviselőtestületi ülését. Az egyesült hitközség vezetőségének a jövő év elején jár le három esztendő mandátuma s így a képviselőtestület a küszöbön álló új érá szellemében folytatta le tárgyalásait.

A képviselőtestületi ülés nagyszabású új irányelveket állított fel a zsidó elem és a zsidó tanonciskolai oktatás tekintetében. A továbbiak során foglalkozott az ülés a város területén két helyen is felállított zsidó népkönyvtár pénzügyi helyzetével, valamint tanulságos ismeretlel hangzott el az állampolgársági revízió ügyében.

A napirendnek azon pontjánál, mely a januárban tartandó új választások kiírásának kérdését vetette fel, dr. Brizsker Ezekiel, a KKL országos kuratóriumának elnöke nagyszabású beszédet tartott a most lelépés előtt álló vezetőség három éves tevékenységéről.

Ennek keretében különösen kiemelt Nyiri Jenő vezérigazgatónak, az egyesült hitközség érdemes elnökének elővívületét érdemelt. A zsidó közéletben — mondotta — nem szokásos az érdemeket be tudni. Nem is ezen van a hangsúly. Hozzá tartozunk önmagunknak és magának az ügynek is, melynek a szolgálatában állott ennek a hitközségnek az elnöke, hogy a tényeket leszögezzük és elismerjük: iradozásainak és munkájának meg volt és meg van az eredménye.

Honoráljuk ezt az elnöki munkakésziséget és legfőbb elismerésül vezessük be Nyiri Jenő nevét a Koren Kajemet aranykönyvébe. A képviselőtestületi ülés egyhangú lelkesedéssel tette magáévá dr. Brizsker Ezekiel indítványát, Nyiri Jenő hitközségi elnök meghatott hangon köszönte meg — ugymond — ezt a legszebb ajándékot, amit zsidó férfi egyáltalán kaphat életében.

Ugyanebből az alkalomból nyújtotta át dr. Brizsker Ezekiel a jeruzsálemi főiroda diplomáját dr. Drechsler Miksa főrabbinak, a hitközség diszközgyűlése annakidején 30 éves parajubileuma során szintén bevezetett a KKL aranykönyvébe. Végül megemlékeztek a közeli napokban elhunyt dr. Singer Jakab gyórávárosi főrabbi nagy érdemeiről. A képviselőtestületi ülés meghatott formában vett búcsút az emelkedett szellemű főrabbitól és emlékének megőrzésére elhatározták, hogy az elhunyt dr. Singer Jakab főrabbi nevét is bevezetik a KKL aranykönyvébe.

— Halálozás. Az elmúlt héten meghalt Nagyváradon Kemény Sándor 56 éves budapesti textil nagykereskedő, volt vállalati igazgató. Kemény Sándor sokéval ezelőtől került fel Budapestre, ahol jelentős szerepet játszott a gazdasági életben. Jótékony ember volt, minden zsidó ügyben kivette részét s ahol csak tálhatta, segített az élet elesettjein. Az utóbbi időben megrokkant egészségre, de az orvosok nem tudták rajta segíteni és sok szenvedés után örök álmora hunyta le szemeit. Kemény Sándor halála Nagyváradon osztatlan részvételt keltett. Halálát gyászolja hitvese, testvérei és kiterjedt rokonsága.

Műnőségben arakban izlésben
SZÖVEI
különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás
Havas és Grünfeld
posztóruház
ORADEA, Piața Regina Maria I. (Kishíd)

Kelmefestést
Női ruhák, férfi öllönyök, trenckotok, átmeneti kabátok vegyi tisztulást szépen és olcsón vállalja
BORGOS
ORADEA, Színház oldal, Bazár-épület

Berótném csodálatos
és úszintén elismerik, hogy az utóbbi időben ruhám sokkal szebben állnak s alakon teljesen megváltozott. A soványító kúram receptjét kérik pedig nem is fogytam, hanem rászántam magam és **Kovács Sándorné** (Nádasz telep, Simaia utca 4.)
csiráltattam egy külön ízfőt s azt az 6 táncára állandóan viselem. Mondhatom nem nehéz megszokni. Az első szokatlan érzést bőven kárpótolja a csodás eredmény. Pár hét után — mintha még viselném volna — oly könnyű és mindezeknek szívvel rájárnak.

VULCAN
Oradea, Ev. Reg. Ferdinand I.

legolcsóbban árusít
aktatáskát
iskolatáskát

Oh, jaj a kalapod!

Flora és Romagna márkájú
férfi kalapok rendkívül olcsó árban és nagy választékban kaphatók

HELLER & DEUTSCH
kalapgyár Ierakában, Nicolae Iorga ucca No. 21.

— Chenuka-ünnepély a nagyváradj ort. zsidó főgimnáziumban. Zsufolóság megtelt a nagyváradj ort. főgimnázium nagyterme a chanuka-ünnepélyen, amelyet az iskola igazgatója Biró Márk, a tanszemélyzetrel, különösen Weiss Dávid és Steiner Dávid hittanárak segítségével rendezett. Az iskola kórusa gyönyörűen betanított énekekkel brillirozott. Steiner Dávid tanár az ünnep jelentőségét méltatta, Landau Márton, Stern Andor, Moskovits Andor, Leitner Adám, Leichtmann Ernő, Preisz Sándor, Riff Vilmos és még számos diák verset adtak elő héber és román nyelven. A közönség lelkesen megtapsolta a szereplőket és megköszönte az igazgatónak és a tanári karnak az élményt, amelyet az ünnepélyvel szerzett.

„Mercedes”
írógépek a legjobbak

Irat-másolást és fordítást
julgányos áron vállal

MOCSÁRY
speciális írógép műszerész

TELEFON: 31-35.

Oradea, Bulv. Regele Ferdinand No. 13.

— HAZTELKEK ELADÓK a nagyváradj új szénapiac mellett olcsó árban. Cím a kiadóban.

Braşlava. — A „Frankfurter Zeitung” szerint a szlovák kormány törvényt terjeszt a parlament leközelebbi üléséke elé, amellyel kizárják a közéletből az összes zsidókat. A törvényt kormányvillatkozást kíséri, amely szerint a zsidók idegen test nemzetiellenes betöltést kell csinálniok a szlovák munkásságnak.

Budapest. — A budapesti városi tanács a főpolgármester ama javaslatával foglalkozott, hogy a zsidótörvény alapján elbocsátott 53 zsidó tantervnek, akik a lemagasabb névelőzéseknek vannak kivéve, nyuadulatot fizessenek. A tanács a javaslatot a pénzügyi bizottság elé utalta.

London. — John Morris képviselő megkérdezte a hadügyminisztert, nem volna helyes, ha a zsidó katonák személynázosságát iratából elváltatnák a felkelési rovatok, amly néci fogságbaesés esetén igen nagy nehézségeket okozhat ezeknek a katonáknak. Sir Victor Warrender, a hadügyminiszterium pénzügyi titkára így válaszolt a kérdésre: „Ez a kérdés alapos vita tárgyává tették és valószínűleg egyetértésben, hogy a rest gyakorlatilag nem térünk el.”

Tel-Aviv. — Tulkarem körzetben nagy ütközet volt az angol katonaság és az arab terroristák egyik csapata között. A katonaság, amelynek műveletét repülőgépek is támogatják, körülzárták Beit Lid községet. Amidőn egy terrorista megkísérelte a zár áttörését, a repülőgépekből leadott lövésekkel megsebesítették. Két másik terroristát menekülés közben löttek agyon az angol csapatok. A sebesült bandita később utab szökési kísérletet tett, ez azonban életébe került. Utóbb derült ki, hogy a halálraosztott terrorista Said Salim Said személynével azonos, aki felelőtes terrorista harcban állott és nemrégiben tette át tevékenységének területét Nazaret vidékére.

Bécs. — Décsből jelentik, hogy Marianne Leichter nevű zsidónőt, akit a bécsi munkamárnaél végzett munkássága miatt a márc. 1933. márciusában letartóztatták, utóbb hét hónapi elzárásra ítélték, mert börtönőre közelítésével levelet juttatott el egy árja barátjához, akit felkért, hogy közölje vele mi történt két kis gyermekével, akik letartóztatása után teljesen egyedül maradtak. A börtönőrt, aki a levelet kikézbcsietette, tíz hónapi, a levelet átvevőt pedig kéthónapi elzárásra ítélték.

Varsó. — A TOZ zsidó egészségvédelmi szervezet lenyelő osztályának elnöke, dr. Gerson Lewin elhunyt Varsóban. Lewin dr. a lenyelőosztály társadalmi segélyezés egyik kimagasló eseménise volt és nagy hírne telt szeri uavis, mint orvos, uavis mint író. A hatóságok intézkedése folytán, temetésén mindössze hét személyn vehetett részt.

New York. — Az amerikai zsidó munkástanács konferenciáján, amelyen az Egyesült Államok összes államból kétezer delegátus vett részt, elhatározták, hogy 500 ezer dollárral járulnak hozzá a lengyelországi nyomorult zsidók és lengyel zsidó menekültek támogatásához.

Leninigrád. — Leninigrádi jelentés szerint a napokban elhunyt ott hatvanhat éves korában dr. Abraham Bramson, az OSE zsidó egészségvédelmi szervezet egyik alapítója. Bramson dr. az oroszországi zsidóság szociális életé terén több évtizedes tevékenységére tekintett vissza. A cári rezsim idején a híres Peier-Pal erődbe zárták, mert felemelte tiltakozó szavát a cérok által támogatott oroszok ellen. A forradalom után Bramson a Joint bizottságában fejtett ki élték tevékenységét. Testvére dr. Leo Bramson-nak, az ORT zsidó ipari és mezőgazdasági átképzését támogató szervezet elnökének.

Athén. — A „Cezes” nevű zsidó népiskola ünnepegn és a zsidó nemzeti ifjuság szervezetének megalakítása alkalmával Georges Kvrimis macedóniai miniszter beszédet intézett az eszbeavült zsidó ifjusághoz, amelynek során többek között ezeket mondotta: Zsidó gyerekek! Tudjátok, hogy mi ilyen nagy szerelünk benneteket, mint a keresztény gyerekeket. Görögországban nem tesznek kivételt a különböző felekezetek poláráll között: mint katona mindegyik polárú törű zászló alatt szolgl és ha kell, életét áldozza a hazáért. A régi Görögországhoz hasonlóan, a zsidók ma is lelontó szereznek föltenek be a nemzet életében, uuy erkölcsi, mint foglalkozóvntól élveznek és minden, amit tölük mekövélellünk: a hazaszeretet.

Az olasz hitközségek szövetségének menekültsegélyezési tevékenysége. Olaszország zsidó hitközségeinek szövetsége újjászervezte menekültsegélyezési művet. A hitközségek szövetségének konferenciáján bizottságot küldöttek ki az Olaszországban tartózkodó zsidó menekültek helyzetének tanulmányozására. A bizottság feladata megtanácskozni az olasz kormánnyal a menekült-kérdés megoldási módzatait. A bizottság élén a Vittoria Valobra szövetség jogi tanácsosa áll, aki memorandumot nyújtott át a menekültek helyzetére vonatkozólag a belügyminiszteriumban. Remélik, hogy a kormány rövidesen együtt fog működni a szövetséggel a menekültek kérdésének megoldásában. Olaszországban jelenleg körülbelül 3500 zsidó menekült tartózkodik. A hatóságok több esetben utazási jegyekkel látják el a menekülteket és engedelmet adtak nekik, hogy meghatározott időn belül bizonyos határátlomásokon jelentkezzenek. Különösen a Nápolyban tartózkodó menekülteket vetették alá ilyen rendelkezéseknek. Pillanatnyilag a menekülteket nem molesztálják ilyen rendeletekkel.

— SHANGHAI — AZ ÚJ ZSIDÓ CENTRUM. Augusztus közepe óta Shanghajt is lezárták a zsidó emigránsok előtt. A városi tanács határozata az emberek ezreinek reményességét döntötte romba. Ennek ellenére, Shanghaj a régebbi bevándorlások következtében jelentős zsidócentrummá nőtte ki magát. Négy zsidó lap jelenik meg: a „Shanghaj Jewish Chronicle” német és angol nyelven, a „Die Shanghaj Woch” című hetilap, a „Der Querschnitt” német nyelven. Hongkew negyedben zsidó kolónia létesült. Elis Hayim, dr. Kurt Marx és Paul Komor vezetése alatt két menekült-bizottság működik együtt. Sir Victor Sasoon támogatásával segélypénztárt létesítettek. 1933-ig Shanghajban mindössze 4000 zsidó élt, ma a számuk 20 ezerre tehető.

A LUBLINI ZSIDÓ RABSZOLGATÁBOR. A Stockholms Tidningen tudósítást közöl a lublini zsidó rezervációról. Eszerint kerekén 650 ezer zsidót akarnak egyelőre letelepíteni a lublini rezerváció területén, ebből 240 ezret a német birodalom, 65 ezret az Ostmark, 150 ezret a cseh-morva protektorátus és 30 ezret Lengyelország volt porosz tartományából. A zsidókat munkatáborokba helyezik el, férfiakra 70 éves korhatárig, nőkre 55 éves korig terjed ki a munkakötelezettség. A napi munkaidő 12 óra, amelyet félórás ebédszünet szakít meg. A férfiak a háború okozta romok eltakarítását végzik, azonkívül utakat építenek, az asszonyok a mezőgazdaságban dolgoznak.

— 25.000 menekült tartózkodik Angliában. Az Economist című nagy közgazdasági folyóirat az alábbi érdekes adatokat közöl az Angliában élő menekültekről: Angliában jelenleg 25 ezer menekült tartózkodik, ami Nagy-Britannia lakossága félszázalékának felel meg. Az első 12 menekült összesen 1 millió font tőkét hozott magával az országbá. 1938 végéig ezek a menekültek 40 női konfekciós vállalatot, 4 öngyárat, 5 gombgyárat, számos divatru-, szövö-, esőköpeny-, esernyő-, textil-, gummiáru-, bórdiszműgyárat létesítettek, amelyekben sok ezer munkás számára van megélhetési lehetőség. A menekültek által létesített vállalatokban legalább 25 ezer munkás van foglalkoztatva. Különösen nagy jelentőséggel bír azonban Anglia számára az a szerop, amelyet a menekültek között lévő szakemberek az angol vegyi és nyomdai iparban betöltöttek.

— De kérem... — Csak semmi húzódozás. Meglátna, olyan reklámot csinálók, hogy minden szegény kollegám a doktor ural fogja kezelni magát!

A BETEG FELESÉG. Az asszony haldoklik. Nagykot nyög és egy szerencsés odaszól az urának: — Mit csinál? — kérdi az egyik. — Az a legkevesebb, — mondja a férj, — de mi lesz velem, ha nem halsz meg?

SAJÁT MAGÁT CSALJA... Egyik kávéházi vendég odaül a másikhoz és látja, hogy sarkozik: — Mit csinál? — kérdi az egyik. — Láthatod, — feleli a másik, — saját magammal szalokozom. — És nyersz? — Nem lehet, mert folyton csalogok.

ÜGYTELENSÉG. Két hitorszosunk megy a kato'ikus templom elélt. A templom bejáratánál egy koldus áll, aki pupos, félbűbű és vak. — Látod, — mondja az egyik, — milyen ügytelenek ezek a gajok. — Na miért? — Nálunk egy ilyenből három koldus fog ki-letni.

TITOK. A gazdag borkereskedő haldoklott, magához hívta három fiát és halk hangon elbucsuozott tölük. — Mielőtt meghalok, — mondta, — egy nagy titkot árulok el nektek, ha jóljátok közelebb hozzátok. A fiuk odahajoltak és az apa elhaló hangján mondták: — Gyermekeim... szőlőből is lehet bort csinálni.

A LEGUJABB SEFT. Két zsidó áll az utcáson, összedugják a fejüket és szűcs házmozdulatokkal magyarázzák egymásnak, micsoda dalest van. Ára jön egy antiszemita és rájuk szól: — Hiába sefiletek, a dalest nem lehet kivinni az itt maradt.

ORVOSNÁL. Az orvos megkérdi a pacienstől: — Na, hogy van? — Rosszul, doktor ur. Már azok az ételek sem ízlenek, amiktől ön tiltott.

PARBESZÉD A HAZASSÁGRÓL. Az agglégény: Tudod, barátom, néha olyan erős vágyat érzek szép, csendes, békés házassálet után. A nő ember: Hát még én!...

A JÓ EBÉD... Egyik kiléri író, aki humoros érzékű ember volt, egy napon a vendégülből, ahol ebédelt, távoztól készült. A vendégül, aki az író nem ismerie, alázatos mosollyal közeledett feléje és megszólította: — Uram, jól ebédelt? — Igen, — válaszolta bizonyiatanul az író. — A sült jó volt? — Kifőd... Mióta megettem, úgy érzem, több lőerővel rendelkezem.

PONTOS TANUVALLOMAS. Reb Zorech-t tanukép hallgatja ki a bírő és előzőleg figyeimezteit: — Vallomásra esküt kell tennie, ennél fogva csak azt mondja el, amit látott és nem amit hallomástól tud. Mikor szűletett? — Bocsnai, bírő ur, — mondja Zorech, — ez csak hallomásból tudom.

H - U - M - O - R

HALA. Reb Jankel, aki nem daskál az anyagokban, beteg lett és egyik szegénybarát orvoshoz járt kezelésre. — Mivel tartozos, doktor ur? — Semmivel, — felelte az orvos, — szegény betegét én teljesen ingyen kezelik. — Ez nagyon szép a doktor urtól, — mondta erre meghatva Reb Jankel — én meg is fogom ezt a jószágát hálálni. Reklámot csinálók a doktor urnak. — De kérem... — Csak semmi húzódozás. Meglátna, olyan reklámot csinálók, hogy minden szegény kollegám a doktor ural fogja kezelni magát!

A BETEG FELESÉG. Az asszony haldoklik. Nagykot nyög és egy szerencsés odaszól az urának: — Mit csinál? — kérdi az egyik. — Az a legkevesebb, — mondja a férj, — de mi lesz velem, ha nem halsz meg?

SAJÁT MAGÁT CSALJA... Egyik kávéházi vendég odaül a másikhoz és látja, hogy sarkozik: — Mit csinál? — kérdi az egyik. — Láthatod, — feleli a másik, — saját magammal szalokozom. — És nyersz? — Nem lehet, mert folyton csalogok.

ÜGYTELENSÉG. Két hitorszosunk megy a kato'ikus templom elélt. A templom bejáratánál egy koldus áll, aki pupos, félbűbű és vak. — Látod, — mondja az egyik, — milyen ügytelenek ezek a gajok. — Na miért? — Nálunk egy ilyenből három koldus fog ki-letni.

TITOK. A gazdag borkereskedő haldoklott, magához hívta három fiát és halk hangon elbucsuozott tölük. — Mielőtt meghalok, — mondta, — egy nagy titkot árulok el nektek, ha jóljátok közelebb hozzátok. A fiuk odahajoltak és az apa elhaló hangján mondták: — Gyermekeim... szőlőből is lehet bort csinálni.

A LEGUJABB SEFT. Két zsidó áll az utcáson, összedugják a fejüket és szűcs házmozdulatokkal magyarázzák egymásnak, micsoda dalest van. Ára jön egy antiszemita és rájuk szól: — Hiába sefiletek, a dalest nem lehet kivinni az itt maradt.

ORVOSNÁL. Az orvos megkérdi a pacienstől: — Na, hogy van? — Rosszul, doktor ur. Már azok az ételek sem ízlenek, amiktől ön tiltott.

PARBESZÉD A HAZASSÁGRÓL. Az agglégény: Tudod, barátom, néha olyan erős vágyat érzek szép, csendes, békés házassálet után. A nő ember: Hát még én!...

A JÓ EBÉD... Egyik kiléri író, aki humoros érzékű ember volt, egy napon a vendégülből, ahol ebédelt, távoztól készült. A vendégül, aki az író nem ismerie, alázatos mosollyal közeledett feléje és megszólította: — Uram, jól ebédelt? — Igen, — válaszolta bizonyiatanul az író. — A sült jó volt? — Kifőd... Mióta megettem, úgy érzem, több lőerővel rendelkezem.

PONTOS TANUVALLOMAS. Reb Zorech-t tanukép hallgatja ki a bírő és előzőleg figyeimezteit: — Vallomásra esküt kell tennie, ennél fogva csak azt mondja el, amit látott és nem amit hallomástól tud. Mikor szűletett? — Bocsnai, bírő ur, — mondja Zorech, — ez csak hallomásból tudom.

BUN DE IMPRIMAT. „GRAFICA”, ORADEA

Director și Șefredactor: Wasserstrom Sándor | REVISTA EVREIASCĂ | Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Ne beszéljünk róla...

A keresztény világ nagy ünnepe előtt elhaloknak a dübörgő gépek, csendesebb lesz az élet lendületes ritmusa. Pihenni fog a világ. Néhány napig nem fog dolgozni a keresztény világ és mert a zsidóság jórésze ebben a könyezetben él, mi is letesszük a munkaszerszámot és csendes szereténységgel félreállunk, hogy ne zavarjuk az ő ünnepeiket. A szeretet ünnepeinek nevezi a keresztény világ a karácsony ünnepeit. Így félreállottan, az ünneprontás legkisebb célzatossága nélkül, keserű rezignációval állapíthatjuk meg, hogy soha még ennyire nem gyűlölték egymást az emberek, mint éppen napjainkban. Es nem tolakodó koldus módjára, csak úgy mi magunknak mondhatjuk, hogy ez az erendőly emberi gyűlölet soha nem tombolt oly vehemensen éppen mi ellenünk, mint az utóbbi években. De ne menjünk vissza az elmúlt esztendő közt minden szenvedésének feltárása. Még azt se hirtessük most, hogy évek óta — csak mi véreztünk. Mi voltunk azok, kelet- és középeurópai zsidósága, a mely a gyűlölet hullámaint a saját testünkön éreztük és mi voltunk az első, akiknek szenvedő testén először próbálták ki a gyűlölet mérgezett nyilatát és mi voltunk a szenvedések első és legszerecséltenebb áldozatai.

sok-sok üzemben tovább folyik a termelés. Azokon a helyeken, ahol géplegyvert, golyószórót, tankot és ágyukat gyártanak. Ott nem állhat meg a munka! De ez logikus is és érthető. Elvégre a „szeretet ünnepe” nem volna sülszerű, ha a municiógyártásban leállana a munka. A gyűlölet legfőbb hirtetői éppen az emberpusztító gégyverek. Ezek gyártása nem állhat meg egy pillanatra sem. Hiszen akkor valóban győzne a szeretet! Már pedig ezt a szót ki kellene törölni a szótárakból, mint ahogy Napoleon is kitörölte a „lehetetlen”-t. Ma sincsen semmimem, ami lehetetlen volna. Ha megtörténhet az, hogy Lengyelországban újra viselni kell a sarga-foltot, akkor nincsen addig joga a „szeretet” szót leírni a világnak, de még ajkára sem venni, amíg újra nem foglalja el méltó helyét ez a szó: Szeretet. Tulajdonképen a mai gigantikus harc eszű körül forog. A világnak van egy része, amely tagadja azt, hogy ez az érzés létezik. A másik része — a maga módján —

helyre akarja állítani a régi piederstúra a szeretetet. E körül forog most minden. Ha győz a szeretet, amit hinnünk kell, akkor a sarga folt és a sok vér-könnny és szerencsétlenség tömkelege is elharul fejünk telett. De ha nem? Akkor nem lesz többé soha ünnepe ezen a világon! De ha lenne, akkor ez nem a szeretet lesz, hanem a barbarizmus.

A keresztényi szeretet ünnepe és mi félreállunk. Hadd ünnepelje a világ és érts meg végre kétezer év után, hogy nincsen szebb és magasztosabb eszme ezen a földön, mint éppen a szeretet. Ennek jegyében lehet csak boldog az emberiség. Ezért áhilozunk mi, mint szomjas vándor a pusztában, ezért imádkozunk, hogy jöjjön el valóban a szeretet és megbecsülés világa, mert így nem bírjuk tovább, sem mi, sem az emberiség.

Ha majd a leggyergyárakban egész éven át „karácsonyi szünet” lesz, akkor hihetünk meg a jobb emberi korban, de most, amikor ezek az emberpusztító üzemek ezeket a napokat sem tudják bekésségesen töltöni, amikor a frontokon meghalnak emberek: addig ne vegyük a szánkra a szeretetet. Legelőbb ezt legyük meg ennek a magasztos eszménynek. Ne beszéljünk róla.

A krakói hivatalos lap tükrében...

A pusztulásra ítélt lengyel zsidóság

Berlin. — Ha csupán a hivatalos német rendeleteket tekintjük, amelyek a megszállott lengyel területeken élő zsidókra vonatkoznak, elég tiszta képet kaphatunk az ottani zsidóság sulyos helyzetéről. A Krakauer Zeitung, amely dr. Hans Franck főkörmányzó lapja, amelyet Dagobert Dürr, Berlin volt sajtófőnöke szerkeszt. Már az első számban programot adott a főkörmányzónak, amely szerint: „a zsidó kizsákmányolónak nincsen több helyük a német fennhatóság alatt levő területeken.” Ebben az első számban a munkakötelezettségről is közöl rendelkezést és míg a lengyelekre 18-60 év közöttiekre vonatkozik, addig a zsidókra alkalmazott munkakötelesség tekintetében nem létezik korhatár sem lefelé, sem felfelé. A vágatást tilalom is életbe lépett és aki azt átúdgja, a koncentrációs táborba zárható. Külön rendelkezés intézkedik a zsidó jelvény viselésére és december 1-től kezdve minden zsidó köteles viselni a sarga foltot. Ez a rendelkezés vonatkozik azokra is, akiknek szülei voltak csak zsidók. Számos helyen a jobb teltő karon karszalagokat kötelesek vi-

selni, amelyen fehér alapon kék Dávid csillag van. Közli a hivatalos lap azt is, hogy jiddis és héber nyelvi postai küldeményeket nem továbbít, hanem megsemmisít. A kultuszadót erőlyesen hajtják be, hogy ebből segélyezzek a szegény zsidókat. Még a kitért zsidóktól is behajlják az adókat, mert „kitérésükkel nem menekültek meg a fajuktól”. Ahogy apoztrotálja a lap: „az adózás és munka, mint Juda népénél általában, felettébb antipatikussá vált.” Itt kell megjegyezzük, hogy a déliarikai zsidók hitközségeinek szervezete 10 ezer fontot gyűjtött a lengyelországi zsidók felségítésére. A Joint is nagyobb összegeket küdött már, mert a lengyel zsidóság körében óriási a nyomor. Még a gazdaságilag jobb időkben is sok volt a nincstelen, most a háború következtében még sokkal szomorubb. A szovjet területre menekült jobb-módu zsidókat a szovjet területeire szállítják és ott gyárimunkásként kell megkeressék mindennapi kenyerüket.

